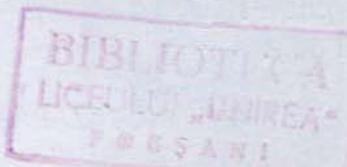

REVISTA RANASTRA

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” FOCȘANI
FONDATĂ ÎN 1912

ANUL IX — NR. 67-68-69 (SERIE NOUĂ) Ianuarie—Martie 1980

La revedere, clasa a IV-a !

Acum vreo patru ani, mai țineți minte ?
Era o toamnă ca o crizantemă,
Cînd ați păsit în curtea cu drapele
Sub mîndra și frumoasa țării stemă.

V-ați îndreptat, în grup, spre noua clasă
Cu inimi de pitici, dar ochii mari,
Și ați aflat, nu fără-nfiorare,
Că din copii ați devenit școlari !

Apoi v-ați războit cu alfabetul !
Și cifre ați scăzut și-ați adunat,
La unii în carnete scria zece,
La alții, la sfîrșit, doar promovat !

Și dacă astăzi ați atins o culme,
Și scrieți, și citiți, și socotiți,
E c-ați avut o bună-nvățătoare
Și cu respect în glas să-i mulțumiți !

Iar azi, cînd alte trepte vă așteaptă,
Să v-avîntați mai sus cu forțe noi,
Zicînd : La revedere, clasa a patra !
Bine-ai venit la poartă, ciclul doi !

EMINESCU — 1980

REVISTA NOASTRĂ

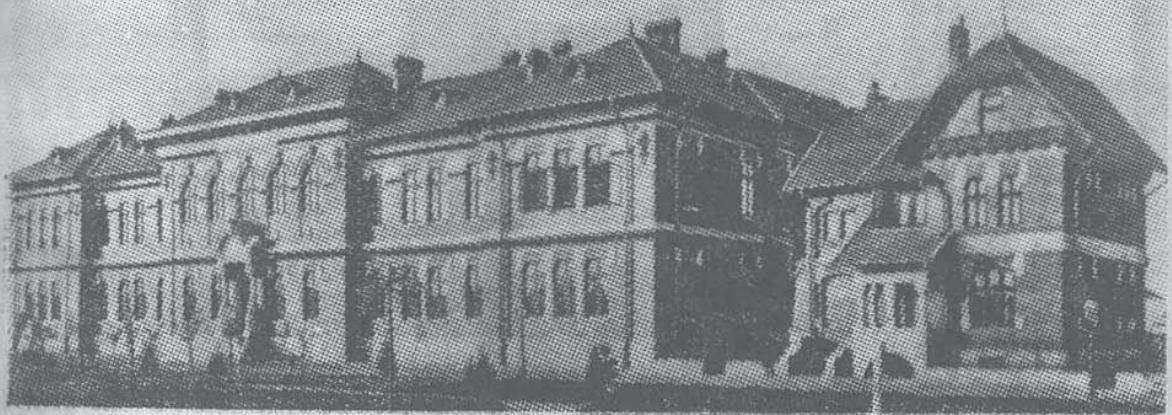

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCSANI,
FONDATA ÎN 1912,

DISTINSĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”, ÎN 1979

Fondator : prof. Dimitrie PAPADOPOL

Coordonator : prof. Petrace DIMA

Lansată la sfîrșitul anului 1974 de către Editura Junimea din Iași, colecția Eminesciana a ajuns astăzi la numărul 21. Unică în felul ei, această colecție dedicată lui Eminescu, zeul tutelar al literaturii noastre, și-a fixat de la început un program care are ca obiectiv publicarea, în decurs de mai mulți ani, a unui adevărat **corpus** de studii eminesciene. Se va putea vedea în acest fel mult mai bine modul în care a fost evaluată în trecut și cum sînt receptate astăzi opera și gîndirea lui Eminescu, știind bine că evoluția și modernizarea criticii noastre se leagă indiscutabil de interpretarea creației poețului.

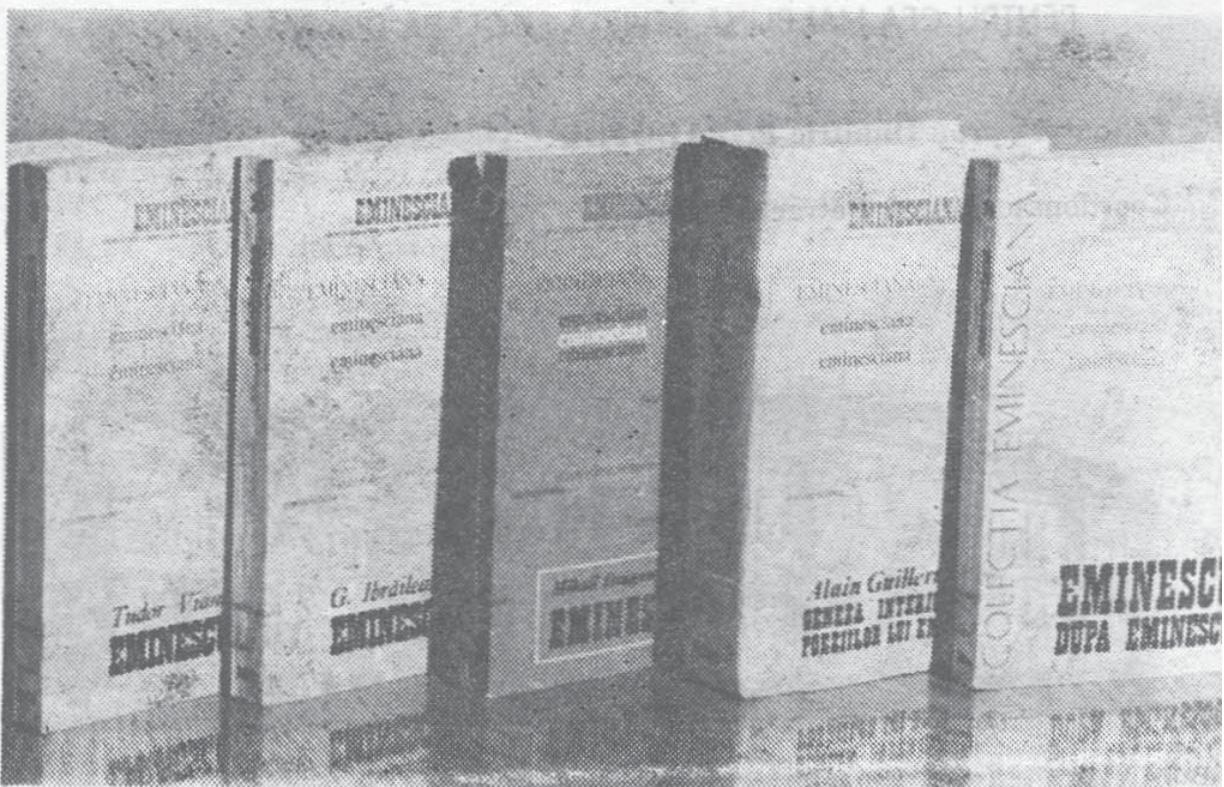
Colecția urmărește să reediteze, în primul rînd toate studiile importante dedicate în trecut lui Eminescu, dar și pe acelea mai puțin cunoscute care conțin puncte de vedere viabile, cu o anume însemnatate la vremea apariției, demne încă de a fi reactualizate în spirit critic. S-au publicat pînă acum, în colecția Eminesciana, ediții din studiile lui G. Ibrăileanu, T. Vianu, G. Călinescu, M. Dragomirescu, Gr. Scorpan, V. Gherasim și se află în curs de apariție volumele datorate lui D. Caracostea, N. Iorga, Gh. Bog-

(Continuare în pag. 1114)

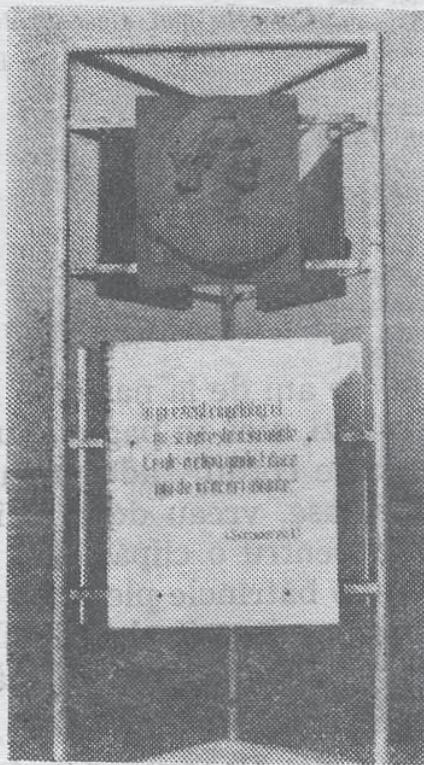
Colecția „EMINESCIANA”

de conf. univ. dr.
Mihai DRĂGAN

EMINESCU — 130

La Ipotești, în curs de realizare :

Complexul memorial „MIHAI EMINESCU“

3 octombrie 1979. Aflasem din presă că la Ipotești se realizează un complex, prin care i se va eterniza memoria lui Eminescu. Știrea ne-a bucurat și iată-ne în universul copilăriei sale.

Drumul spre Ipotești se desprinde din șoseaua Botoșani—Suceava. În locul ramificației, se află un indicator metalic, triunghiular, cu efiga poetului turnată în bronz, multipli-cată și așezată pe toate laturile. De-desubt, sunt prinse plăci de marmo-ră, pe care sunt gravate celebrele versuri :

*„Impărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă
Au venit și-n țara noastră de-a cerut
pămînt și apă
Și nu voi ca să mă laud, nici că voi
să te-nspăimînt,
Cum veniră, se făcură toți o apă și-un
pămînt.“*

(„Scrisoarea III“)

*„În prezent cugetătorul nu-și oprește
a sa minte
Ci-ntr-o clipă gindu-l duce mii de
veacuri înainte“*

(„Scrisoarea I“)

Ajungem pe o coamă de deal. În vale, se întinde Ipoteștiul. Căutăm cu privirea codrii, lacul. Pe acesta din urmă aveam să-l găsim mai tîrziu, cam la 3 km de sat, înconjurat însă de o pădurice.

Cadrul natural de altădată, care l-a inspirat pe poet, a fost redus, odată cu scurgerea vremii, la proporții obișnuite. Poate că nu depășea aspectul de astăzi și numai în min-tea creațoare a lui Eminescu căpă-ta dimensiuni fermecătoare. Cine mai știe?! Sunt peste o sută de ani de atunci...

Coborîm. Automobilul nostru aleargă pe banda asfaltată, șerpuitoare. La intrare în sat, pe stînga, zărim casa refăcută. Se apropie de imaginea celei vechi, dărîmate de ultimul proprietar, după primul război mondial. În deceniul al patrulea al secolului nostru, la propunerea lui N. Iorga, a fost ridicată alta. Era făcută însă după modelul școlilor primare. Așa că demolarea ei se impunea. Varianta de astăzi seamănă cu prima, pentru că constructorii s-au ghidat

Lidia DIMITRIU,
Valentina DIMA,
clasa a X-a A

(Continuare în pag. 1115)

ARGHEZI — 100

Arghezi — 100. În săptămâna 6. Iunie 1993, în cadrul unei manifestări organizată de liceul său, în memoria scriitorului și poetului Tudor Arghezi, elevii săi au lansat o revistă intitulată „Himeră”, unde au apărut numeroase creații literare și artistice ale elevilor. În cadrul manifestării, elevii au lansat și o revistă intitulată „Bilete de papagal”, unde au apărut numeroase creații literare și artistice ale elevilor. În cadrul manifestării, elevii au lansat și o revistă intitulată „Bilete de papagal”, unde au apărut numeroase creații literare și artistice ale elevilor.

Mult stimate Petrache DIMA,

Am primit cu placere invitația D-voastră de a colabora la „Revista noastră”, cu ocazia centenarului Argezi, având o stimă deosebită pentru D-voastră și munca tenace încununată de evidente succese, pe care o depuneți la Revista noastră.

Permiteți-mi, cu acest prilej, să vă felicit pentru premiul republican obținut de revistă și pe care îl merită din plin.

Cu cele mai alese sentimente,

Maria BANUŞ

Acel fior electric

Din inițiativa excelentei reviste a elevilor Liceului „Unirea” din Focșani, iată, îmi aduc, din nou, prinosul de recunoștință marelui meșter și mag al poeziei române, Tudor Arghezi, care mi-a publicat în **Bilete de papagal** primele versuri trimise acestei reviste, cînd aveam 14 ani.

Ce a însemnat acest eveniment în viața copilului de acum o jumătate — și mai bine — de veac, cum nu l-am cunoscut și cum și cît l-am cunoscut pe Arghezi, și de ce lucrurile s-au petrecut aşa cum s-au petrecut și nu altminteri, am mai spus-o și apare negru pe alb și mai pe larg în volumul **Himera**, recent apărut.

Acum, cînd se împlinesc

100 de ani de la nașterea lui Argezi, aici, în paginile unde bate cordul adolescenței studioase, vreau doar să închid pentru o clipă ochii și — sub bătrînele pleoape, să apară acel colț al vechiului București, din jurul Mănăstirei Antim, acel trotuar de pe Calea Rahovei, din fața micii librării, unde am despădurit revista — ceva mai mare ca un penar — și mi-am văzut pentru prima oară numele tipărit: Maria Banuș, sub poezia intitulată **14 ani**, și să încerc a resimți curențul electric ce m-a străbătut din creștet pînă-n tălpi — a-semenea dragostei.

Maria BANUŞ

**CONGRESUL
EDUCAȚIEI
ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI**

**Din
însemnările
unui
delegat**

11 februarie 1980. Sala Palatului Republicii are aspect sărbătoresc. Din toate colțurile țării, au venit reprezentanți ai școlii românești: cadre universitare, profesori din învățămîntul gimnazial și liceal, învățători, educatoare, maiștri și elevi. Sunt de față activiști de partid și de stat, reprezentanți ai presei și radioteleviziunii.

Ora 10. În aplauzele furtunoase ale asistenței, intră în sală tovarășul Nicolae CEAUȘESCU, secretar general al P.C.R., președintele republicii, tovarășa Elena Ceaușescu, precum și alți tovarăși din conducerea de partid și de stat.

Cu emoție și viu interes, urmăresc cuvîntarea conducerii partidului și statului nostru. Încă de la început, își exprimă încrederea că „dezbatările și hotărîrile adoptate de Congres vor da un nou impuls eforturilor de perfecționare continuă a învățămîntului de toate gradele din țara noastră — în spiritul sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea — vor ridica la un nivel tot mai înalt activitatea de formare a constructorilor socialismului și comunismului în România, a omului nou cu o înaltă conștiință revoluționară, făuritor liber și conștient al propriului său destin fericit, al asigurării independenței și suveranității României“.

Între altele, îmi rețin atenția o serie de cifre grăitoare: dispunem de 131 000 de săli de clasă și amfiteatre, 18 000 de laboratoare și aproape 16 000 de ateliere școlare; în învățămînt lucrează circa 260 000 de profesori, învățători și alte categorii de specialiști; față de anul școlar 1965—1966, numărul copiilor în grădinițe a crescut de la 350 000 la peste 912 000, al elevilor din învățămîntul primar și gimnazial de la 290 000 la 329 000, din licee de la 370 000 la 1 030 000, iar numărul studenților de la 130 000 la 190 000.

Toate acestea sunt rodul politicii înțelepte a partidului, grijii sale permanente pentru formarea multilaterală a tineretului — viitorul națiunii noastre socialești.

Un rol important în acțiunea de perfecționare a învățămîntului îl are legarea sa tot mai strînsă cu producția și cercetarea.

Principala noastră sarcină este de a ne însuși temeinic științele fundamentale: matematica, fizica, chimia, biologia, care asigură pregătirea specialiștilor în profil larg. Stăpîndu-le, ne putem adapta rapid la cerințele progresului economic, tehnico-științific și cultural.

De asemenea, se pune accentul pe antrenarea noastră, a elevilor și studenților, în procesul de cunoaștere prin efort propriu, de investigare științifică, de formare a deprinderilor practice. În Raportul prezentat de tovarășa ministru Aneta Spornic, se prevede ca „aproximativ 50 la sută din activitatea la clasă să fie de tip experimental“.

Notez din Chemarea Congresului educației și învățămîntului o frază-flacără: „Însuși-vă la un nivel că mai înalt noile cuceriri ale științei, tehnicii și culturii, ale cunoașterii umane, largiți-vă necontenit orizontul științific și cultural, pregătiți-vă cu toată răspunderea pentru a deveni buni constructori ai societății socialești, pentru a duce mai departe opera părinților voștri, făclia progresului, socialismului și comunismului!“

**Romulus N. MIRCEA,
clasa a XI-a A**

DINTRE SUTE DE CATARGE

*Dar știam c-o să ningă, și știam c-ai să pleci ;
Din vară știam, sub nisipuri albastre,
Absența ta doare în nopțile reci,
Și cerul e-nalt, și ninge cu astre.*

*Dar știam c-o să ningă, și știam că ți-e dor,
Zadarnic ți-aș cere aici să rămîi.
E iarnă. Greșeala e plină de amar,
Zăpada se naște din ce n-ai să-mi spui.*

*Dar știam c-o să ningă, și știam c-ai să pleci
Chemarea eternă se zbate în vînt.
De astăzi zăpada îmi va spune că pleci.
Și eu mă voi naște, cu iarna plîngînd.*

Cezara GROPER,
clasa a X-a H

Eternă**Silva**

*Hai să iubim pădurea rămasă-n amintiri,
Și să păstrăm pe frunte ecou de frunze
verzi,
Iar pașii să-i privim, și să citim iubiri,
Și sărutarea lumii tăcută să o pierzi.*

*Să-i adunăm cunună de nori tremurători
Și totul să devină un plînset argintiu,
Iar noi să alergăm, tăcuți și visători,
Cind sus se va ivi un soare auriu ;*

*Atunci ne vom privi cu ochi visători
Și timpul se va scurge pe chipuri
statuare,
Iar lîngă noi, frunzișul va gême pe
chindii ;
Hai să iubim pădurea rămasă în visare.*

Cezara GROPER

Genetică

*Cercuri concentrice pure
Se strîng mereu,
Se desfăc,
Se adună,
Se-mpacă, se sparg.
Pic... !
Pic... !
Pic... !
Și curge,
Se zbate,
Se frînge
Și rîsul nebunului plînge
în mii de oglinzi
Se râsfrînge
Și oglinzile mor
în cercuri concentrice,
clare.*

Carmen-Daniela
CHIȚIMIA,
clasa a XII-a,
Liceul „Al. I. Cuza“

Intr-o atmosferă deosebit avint revoluționar generat de istoricele hotăriri ale Congresului al XII-lea al P.C.R., la 28 februarie a.c. a avut loc Conferința organizației U.T.C. din Liceul „Unirea“.

Ea a constituit un moment de bilanț, dar și un bun prilej pentru stabilirea unor măsuri ferme menite să contribuie la îmbunătățirea continuă a activității noastre.

Ajutați de organizația de partid, am urmărit, în primul rînd, realizarea obiectivelor desprinse din unul dintre imperativele epocii noastre: „Tineretul — factor activ în realizarea cincinalului revoluției tehnico-stiințifice“. În urma eforturilor depuse de întregul colectiv didactic și de către elevi, la sfîrșitul anului școlar trecut (1978—1979), procentul de promovabilitate a fost de peste 90 la sută. Ne-am fi apropiat de cota maximă, dacă media rezultatelor din unele clase n-ar fi fost sub media pe școală. De această stare de lucruri se fac vinovate atât birourile organizațiilor pe clase, cât și Comitetul U.T.C., care n-au creat o puternică opinie de masă împotriva celor care manifestă dezinteres față de învățătură. De regulă, așteptăm măsuri numai din partea corpului profesoral, iar noi manifestăm îngăduință față de colegii noștri certați cu munca și disciplina. Viața a demonstrat că în toate situațiile toleranța este păgubitoare. Așa stînd lucrurile, avem obligația să acționăm în spirit revoluționar pentru lichidarea acestui fenomen, ale căruia consecințe se pot prelungi și dincolo de anii de școală. Cunoscuta propoziție „Să ne pregătim pentru muncă și viață!“ nu trebuie privită doar ca o lozincă, ci ca o datorie patriotică.

Noi, schimbul de miine, nu putem prelua oricum ștafeta. Ni se cer cunoștințe, deprinderi de muncă, seriozitate și constiucțiozitate în orice sector de activitate am lucra. Sînt idei directoare de care trebuie să ținem seamă în adunările generale, în cadrul învățămîntului politico-ideologic, în orele de dirigenție.

Rezultatele dobîndite la ediția a doua a Festivalului național „Cin-tarea României“ contribuie, fără îndoială, la ridicarea prestigiului Liceului centenar „Unirea“. Astfel, „Revista noastră“ a fost distinsă cu „Premiul special al juriului pentru cea mai bună revistă școlară din țară“, formația de teatru s-a clasat pe locul III, la faza județeană.

CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI U.T.C.

Moment de bilanț

În holul liceului și în foaierul Teatrului municipal „Gh. Pastia“ au fost expuse tablouri create de elevele Mihaela Chirilă și Carmen Mogos.

Succese remarcabile am obținut și în cadrul „Daciadei“ (la volei, schi, schi-biatlon, sanie etc.).

S-au organizat seri cultural-dis, excursii, concursuri de orientare turistică, am participat la acțiuni de muncă patriotică (50 de colegi din clasa a XI-a lucrează acum pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră).

Pregătirea tineretului pentru apărarea patriei a stat, de asemenea, în atenția organizației U.T.C. Sedințele de instruire s-au desfășurat cu regularitate, însă n-am luat atitudine fermă împotriva celor care au absențat nemotivat.

În toate domeniile muncii noastre scolare, am obținut frumoase rezultate, dar există și serioase rezerve nefolosite.

O mai bună planificare a activităților, întărirea spiritului critic și autocritic, sporirea eforturilor întregului colectiv de elevi în procesul instructiv-educativ, formarea noastră pentru muncă și viață sunt probleme majore, care trebuie să ne preocupe în permanență.

Ilinca DEDIU,
secretar al Comitetului U.T.C.,

Ovidiu GROPER,
secretar adjunct al Comitetului U.T.C.

REPORTAJ

„Maică-mea, fie iertată, zice că nu e bine să stingi luma în cînd e supărare în casă, că trebuie să ștergi mai înainte supărarea și numai apoi lumina. Și orișice s-ar fi întîmplat în casa părinților mei, seara trebuie să fie pace, să ne cerem și să ne dăm unii altora iertare“.

I. SLAVICI

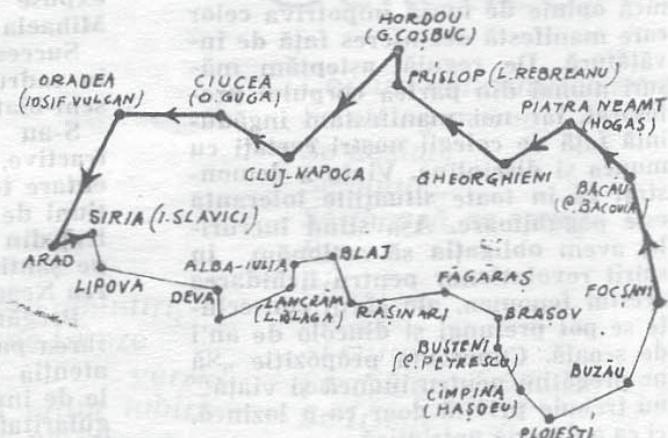
10 august 1978. Pe măsură ce ne apropiem de Ineu, ne amestecăm parcă printre eroii „Morii cu noroc“. Lică Sămădăul și Ghiță, produse ale ficțiunii scriitorului, au avut aici prototipuri, care au dominat această zonă cu o energie asemănătoare cu cea a personajelor demonice din Vestul sălbatic. Presa timpului s-a ocupat de „isprăvile“ lor, dedicindu-le spații ample.

Poposim la Arad. Orașul are o față nouă, dar mintea noastră aleargă spre urbea de acum mai bine de un

Călcăm cu pioșenie pe pămîntul îmbibat de singele elevilor de la Școala de subofițeri din Sebeș-Alba și de la Școala de ofițeri din Ineu, care, într-o încreștere dramatică și cu o bărbătie cu nimic mai prejos decât cea a înaintașilor de la Mărășești, i-au zdorit pe horthyști.

11 august 1978. Șoseaua Gioroc-Șiria șerpuiște printre dealuri acoperite de vii și livezi. La un moment dat, ea se deapăna paralel cu o cale ferată construită și electrificată la începutul secolului nostru, premie-

Pe drumurile literare ale țării (V) ŞIRIA

veac. Cum o fi arătat ea pe vremea studiilor lui Slavici? Avea, probabil, proporțiile unui tîrg populat, ca și astăzi, de români, maghiari, germani, sirbi, care trăiau, cum trăiesc și astăzi, în bună pace.

Admirăm siluetele uzinelor, clădirea Teatrului de stat, Preparandia, (Liceul pedagogic) înființată la începutul secolului trecut, pe scurt, un municipiu în plină dezvoltare.

Nu mergem direct la Șiria, ci la cabana din Gioroc, unde vom fi găzduiți o noapte.

Pe la jumătatea drumului, ne întâmpină Monumentul eroilor de la Păuliș. Ne oprim pentru a-l admiră.

ră — după cum aveam să aflăm — în Europa.

Șiria este și nu este comună. Este, mai degrabă, o așezare cu vizibile elemente de urbanizare.

In spatele micii gări, pe o colină, se află Muzeul memorial „I. Slavici“. Nu este amenajat în casa natală a scriitorului (aceasta nu mai există de mult), ci într-o clădire spațioasă, care adăpostește și biblioteca. Îi păsim pragul cu o emoție sporită nu numai de opera pe care i-am îndrăgit-o, ci și de faptul că autorul „Marei“ și-a trăit ultimii ani din viață la Panciu, unde a și murit în august 1925. Deci, este și al nostru, al vrin-

cenilor. Două localități unite peste timp și spațiu de unul dintre scriitorii care formează coloanele de bronz ale literelor române.

În prima sală, săt expuse imagini și documente care reconstituie în linii generale, profilul vieții spirituale desfășurate cu peste 100 de ani în urmă, în această parte a țării, luptă dusă de cei mai de seamă fii ai neamului nostru, pentru unirea Transilvaniei cu România.

Mișcarea memorandistă, de exemplu, susținută cu vigoare și de locuitorii Șiriei, ocupă un spațiu larg în cadrul muzeului. Și acest lucru nu trebuie să ne mire, deoarece — după afirmațiile lui Ion Rusu-Șirianu, — la această mișcare Șiria a avut peste douăzeci de participanți. De asemenea, nu trebuie să uităm că Ioan Slavici este autorul primei variante a „Memorandumului“, variantă redactată în 1881, intitulată „Memorial“ și tipărită în patru limbi : română, germană, maghiară și franceză. „Memorialul“ n-a fost înaintat împăratului, dar a constituit un model pentru întocmirea variantei definitive.

Intr-o asemenea epocă de mari frămintări sociale și politice, se încadrează și activitatea lui Slavici. Sunt puse la loc de cinste fotografii din vremea studenției, exemplare din „Converziri literare“, unde au văzut lumina tiparului unele dintre scrisorile sale.

În următoarea cameră, ne atrage atenția un foarte frumos tablou care-i înfățișează pe Slavici și Eminescu la Iași. Vitrinele adăpostesc manuscrise redactate cu pană de gisca, numere din revista „Vatra“, condusă de Slavici, Caragiale și Coșbuc. (În paginile ei, a apărut prima parte a romanului „Mara“). Alături, se află macheta unei case târănești din Șiria, asemănătoare cu cea în care s-a născut Slavici, la 18 ianuarie 1848.

În a treia încăpere, există și mobiler, care a aparținut scriitorului, un tablou în care este înfățișat la masa de lucru, un tablou al **Morii cu noroc**, vitrine cu articole dedicate lui Slavici.

(Continuare în pag. 1100)

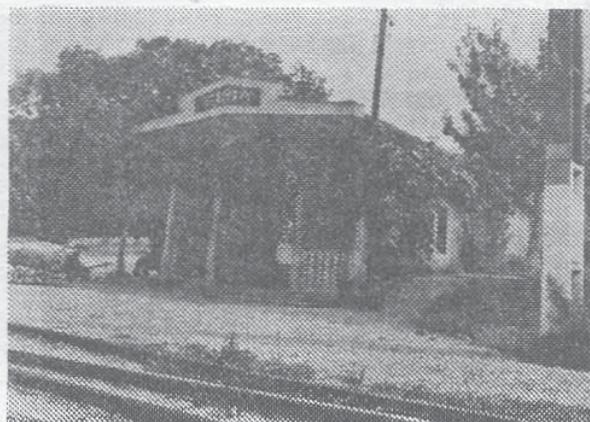
REPORTAJ

Clădirea Liceului pedagogic

I. Slavici în vremea studenției

Gara primei linii ferate electrificate

REPORTAJ

Pe drumurile literare ale țării (V)

ŞIRIA

(Urmare din pag. 1 099)

vici și — ca o recunoaștere a operei sale și dincolo de frunzăriile țării — ediții în limbile : italiană, franceză, ruteană, maghiară, sîrbă, germană etc.

Pe o uliță paralelă cu șoseaua principală, se mai află încă clădirea școlii primare, unde și-a început studiile Slavici. Ea are dublă valoare : întâi, că aici a învățat un mare scriitor și, în al doilea rînd, a fost ridicată în primele decenii ale secolului trecut. Cu toate acestea, n-a fost declarată monument istoric. Slujește astăzi doar ca sală de ședințe pentru enoriași. Autoritățile locale n-o îngrijesc, pentru că este proprietatea bisericii din sat, conducerea parohiei n-o îngrijește pentru că n-are fonduri, iar construcția se deteriorează sub privirile lor.

Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Arad n-are nimic de zis ?

Următorul popas : LANCRĂM.

Gabriela MOISE, absolventă ; Clement SATALA, absolvent ;

Ovidiu GROPER, clasa a XI-a A ;

Dan LAVRIC, clasa a XI-a A ;

Daniela PUPĂZĂ, clasa a XI-a A ;

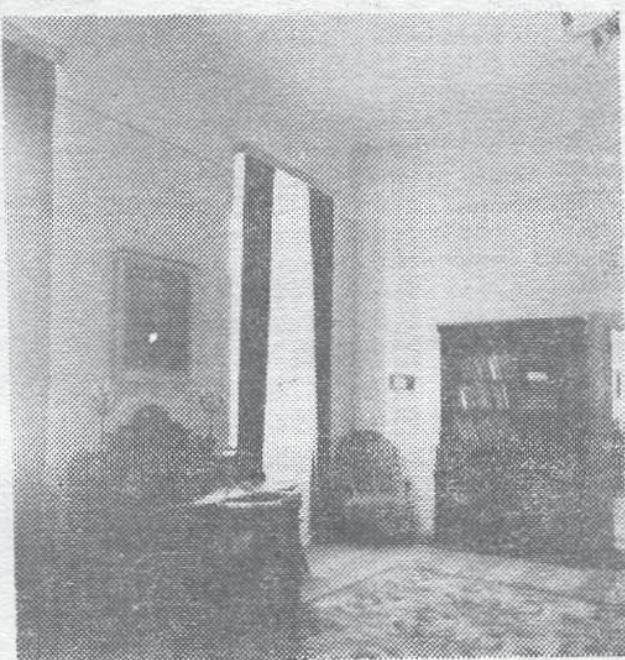
Valentina DIMA, clasa a X-a A ;

Gina MANOLACHE, clasa a XI-a (Liceul sanitar din Focșani) ;

Foto : Tiberiu DIMA, absolvent

Muzeul „I. Slavici“

Aspect din interiorul muzeului

În această clădire, și-a început Slavici studiile

REVISTA REVISTELOR ȘCOLARE

„Izvoare de lumină“

Aniversând și marind cei 225 de ani de la înființarea primelor școli din Blaj, Consiliul orașenesc al Frontului Democratiei și Unității Socialiste din Blaj a organizat numeroase acțiuni politico-educative și cultural-artistice, printre care și tipărirea revistei „Izvoare de lumină“.

Ea cuprinde patru capitole denumite sugestiv: „Elevii de ieri și de azi evocând anii de studii în școlile Blajului“, „Școlile Blajului în evocarea profesorilor“, „Mlađite literar-blăjene“, „Orizont tehnico-științific“.

Așa după cum arată și titlul, în primele două capitole se subliniază rolul important jucat de școlile Blajului în dezvoltarea culturii și științei și contribuția adusă la dezvoltarea literaturii de către Școala ardeleană ai cărei reprezentanți s-au format tot aici, la Blaj.

În revistă, sunt evocate, de asemenea, personalități proeminente ale științei și culturii românești, care s-au ridicat din rîndul absolvenților acestor școli sau care și-au adus contribuția ca dascăli la dezvoltarea acestor focare de cultură.

Așa a fost în primul rînd Timotei Cipariu — socotit cel mai învățat român pentru vremea sa, precum și un număr mare de muzicieni cum au fost Iacob Mureșianu din lucrările căruia sunt amintite balada „Brumărelul“ și uvertura „Ștefan cel Mare“, Nicodin Ganea, care, prin prelucrarea folclorului ardelean, a compus „Tarina“ și „Învîrtita“, Sigismund Toduță, Tiberiu Brediceanu și alții.

De asemenea, este subliniată contribuția pe care a adus-o la dezvoltarea culturii și în special a învățămîntului Ion Micu Moldovan, unul din intemeietorii învățămîntului românesc.

Pe lîngă aceste evocări, prima parte a revistei mai cuprinde o serie de articole în care sunt prezentate noile realizări ale Blajului din anii construcției socialismului. O contribuție importantă la realizarea revistei și-au adus-o și elevii cărora le sunt acordate cîteva pagini, în a doua parte a revistei. Dintre creațiiile literare prezen-

tate atenția ne este atrasă de poeziiile „Sint pionierul patriei mele“, de Adriana Fodor, „Partidul“, de Ion Florin Balas, „România“, de Marinela Istrate, precum și lucrările în proză „Componere despre Blaj“, de Codruța Dobrescu, și „Drumul pe care ni-l allegem“, de Gabriela Bucur.

Ultimul capitol al revistei prezintă aspecte din activitatea tehnică și științifică a elevilor, precum și unele realizări ale lor în aceste două domenii.

Marian COTIGĂ
clasa a X-a A

„LICEUL“

Numărul 18 din 1979 al revistei „Liceul“, publicație ce apare sub îngrijirea elevilor Liceului de matematică-fizică „A. T. Laurian“ din Botoșani, este dedicat celei de a 120-a aniversări a acestei școli. Pornind de la acest eveniment de mare însemnatate în viața liceului, elevi și cadre didactice aduc în versuri sau proză caldul lor omagiu lăcașului de cultură pe unde au trecut mari personalități ale neamului românesc, ca: istoricul Nicolae Iorga, scriitorul Ovid Densusianu, matematicianul Octav Onicescu și alții.

Dintre numeroasele articole și creații în versuri atrag atenția: „Miinile olarului“, de Avasiloaie Anca-Enelina; „Autoportret“ și „Încrere“, de eleva Iulia Pînzaru; „Ipostaze“, „Zidire“, „Pastel“, de Manuela Sandu.

Revista cuprinde și articole pe teme de matematică, cum ar fi: „Inducția matematică în geometrie“ și „Teoria probabilităților și aplicații“ materiale ce apar sub îngrijirea elevilor Mihai Avasiloaie și Dan Movănu și a matematicianului Octav Onicescu. Interesantă este și evocarea intitulată „Amintiri din viața de elev al Liceului «A. T. Laurian»“.

Paginile revistei ne informează și despre succesele acestei instituții de învățămînt centenare în cadrul Festivalului național „Cintarea României“, precum și despre rezultatele bune obținute de elevi în cadrul amplei competiții de masă „Daciada“.

Prin alcătuirea ei și prin materialele prezentate, revista dovedește bunul gust și pasiunea celor ce o alcătuesc.

Ovidiu ADAM,
clasa a XII-a C

2050

BUREBISTA –

în teme ielorul primului stat dac centralizat și independent

Apariția omului pe teritoriul patriei noastre cu circa 600 de mii de ani i.e.n. a însemnat începutul dezvoltării societății omenești, societate care a cunoscut toate orînduirile întîlnite în istorie.

În acest an, se împlinesc 2050 de ani de la formarea primului stat dac centralizat și independent sub conducerea lui Burebista, „cel dintii și cel mai mare rege din Tracia“. (Inscripția lui Acornion)

Pentru a putea vorbi despre primul stat geto-dac, trebuie să întoarcem filele istoriei și să cercetăm apariția triburilor geto-dace pe teritoriul țării noastre, precum și dezvoltarea societății în care ei au trăit, dezvoltare care a dus, în ultimă instanță, la formarea acestui stat. Astfel, primele informații despre geti le detinem de la logograful din Milet, Hecateu, care în lucrarea intitulată „Înconjurul pământului“ amintește, într-unul dintre fragmentele care s-au păstrat, despre două triburi, croyzii și trizii, care făceau parte din neamul getilor. Despre geti aflăm însă mai multe de la Herodot. Astfel „părintele istoriei“ îi numește pe geti ca pe o ramură distinctă, nordică, a marei neam tracic, afirmind că sunt „cei mai viteji și mai drepti dintre traci“. Marele geograf antic, Strabo, scria că „getii și dacii vorbesc aceeași limbă“, iar cercetările arheologice au confirmat spusele lui Strabo, daco-getii fiind, în consecință, același popor, care a creat o civilizație și o cultură unitară.

Tot arheologii sunt aceia care, prin descoperirile făcute, au ajuns la concluzia că pe la 1700 i.e.n., deci la începuturile epocii bronzului, ținuturile carpato-dunărene erau locuite de o populație din care se vor naște daco-getii.

Societatea daco-getică cunoaște o dezvoltare mai intensă în epoca fierului și, în special, în cea de a doua vîrstă, latène, cînd, datorită forțelor de producție în continue perfecționări, au loc schimbări importante în economia și viața social-politică a geto-dacilor.

Astfel, acum ia un considerabil avînt metalurgia fierului, tot mai multe unelte fiind confectionate din acest metal, cea mai importantă răminind brăzdarul de fier pentru plug, care permitea dezvoltarea agriculturii. Tot din fier sunt confectionate și armele.

Diviziunea socială a muncii a determinat și dezvoltarea altor meserii, cum ar fi olăritul, care, în această perioadă se face tot mai mult cu ajutorul roții olarului, precum și a altor îndeletniciri între care o poziție dominantă o detinează creșterea vitelor mari și a oilor.

Tot în această perioadă, daco-getii încep să-și bată monedă proprie inspirată din monedele grecești și macedonene.

În cadrul organizării interne, obștea patriarhală e definitiv înlocuită cu obștea sătească, iar triburile geto-dacice grupate în puternice uniuni războinice erau capabile să țină piept oricărui pericol din afară.

Aceasta însemna, desigur, procesul de destrâmăre a comunei primitive, societatea daco-getă ajungînd în pragul formării statului.

Rapida înflorire a societății daco-getice în sec. III-II-I i.e.n., bogat ilustrată și în descoperirile arheologice, demonstrează că originile marei stat al lui Burebista se află tocmai în această dezvoltare social-economică internă.

2050

Deși există unele dubii în ceea ce privește localizarea nucleului statului dac, totuși putem afirma că acest nucleu îl formează Munții Orăștiei, zonă care „situată la sud de mănoasa vale a Mureșului, adăpostește un sistem de cetăți care, după părerea specialiștilor, nu putea fi realizat de un trib sau chiar de o uniune tribală, ci numai de o autoritate bine organizată, statul“. (H. Daicoviciu — „Dacii“)

Pentru protejarea celui mai important centru economic, politic și cultural-religios, Sarmizegetusa, au fost concepute o serie de fortificații ca cele de la Costești, Blidaru, Piatra Roșie, precum și numeroasele elemente defensive, toate la un loc formind tocmai acest sistem.

Este indiscutabil faptul că au existat înaintea lui Burebista conducători de triburi sau de uniuni tribale care au încercat să unească sub aceeași conducere ținuturile carpato-dunărene, dar aceste încercări au eşuat datorită, poate, unor greutăți întâmpinate.

Puterea de conducere și organizare a lui Burebista (70—44 i.e.n.) a învins aceste greutăți și, aşa cum afirma Strabo: „Burebista bărbat get, ajungind să domnească peste neamul său, a luat în stăpînire niște oameni ticăloși de desele războiale și în aşa măsură îi ridică prin munca, cumpătare și ascultare de porunci, încât în cîțiva ani întemeie o mare stăpînire și pe cei mai mulți dintre vecini îi supuse getilor“. Numindu-l pe Burebista „bărbat get“, Strabo subliniază ideea că acest rege este original dintr-un ținut extracarpatic și anume de la Dunărea de jos, putându-se spune, deci, că unirea geto-dacilor s-a făcut în jurul cetății Argedava, capitala tatălui său și, în mod sigur, și a lui în primii ani de domnie, după care și-a mutat reședința în Munții Orăștiei, unde a constituit și acest sistem de fortificații.

Statul geto-dac a luat ființă și ca o necesitate de ordin extern și anume pericolul roman, la care se adăugau și altele. De aceea, statul lui Burebista a fost bazat încă de la început pe o forță armată capabilă să apere independența acestor locuri. Astfel, după cîțiva ani pregătitori, timp în care s-au organizat și treburile interne, Burebista pornește împotriva celților pe care-i înfringe în jurul anului 60 i.e.n., apoi „se năpustește asupra orașelor pontice (...) ducindu-și cetele victorioase de la Olbia la poalele Balcanilor și în Illiria“. (H. Daicoviciu — op. cit.)

Cu toate acestea, Burebista era neliniștit pentru că Roma încă nu fusese învinsă. Încercând să profite de situația dificilă internă de la începutul anului 48 i.e.n. de la Roma, Burebista apelează la sfetnicul său Acornion din Dionysopolis cerîndu-i să ducă tratative cu Pompeius, ceea ce se și întimplă la Heraclea Lyncestis, unde îi promite ajutor în lupta sa împotriva lui Cezar.

Dar înainte de a sosi ajutorul promis, Pompeius este învins de Cezar, în anul 48 i.e.n., la Pharsalus. Dorind să scape, Pompeius fugă în Egipt unde însă este asasinat din ordinul lui Ptolemeu al XIV-lea.

Toate acestea au pus în real pericol statul geto-dac, pericol care totuși nu era imediat pentru că Cezar luptă în Egipt, apoi în Africa și Hispania, unde a înfrînt ultimele rezistențe pompeiene. Dar pregătirile romane de război împotriva lui Burebista erau vădite, numeroase trupe fiind masate pe coasta Adriatică.

Înfruntarea însă nu a avut loc, pentru că Cezar a fost asasinat și Burebista avea să fie ucis de o revoltă a unor nobili, care i se închinaseră la început mai mult de teamă.

Deși atât de mare, întinzîndu-se de la Dunărea mijlocie la Nistru, de la Carpații păduroși la Balcani, fiind făurit cu sabia în mână, totuși, statul lui Burebista nu depășea granițele etnice, în aria geografică menționată mai sus trăind atunci neamul geto-dac.

După o perioadă de dezmembrare, statul daco-get își va găsi o nouă culme în timpul lui Decebal (87—106 e.n.).

Spiritul de competiție

1. Credeti că e necesară competiția ?
2. De cine este determinată și cum se manifestă în viața noastră ?
3. Cum poate fi stimulată ?
4. Care e diferența — sau legătura — dintre spiritul de competiție și ambiție ?
5. Ce rol joacă întrecerile sportive și olimpiadele ?
6. Competiția se poate manifesta și în artă ?
7. Rezultatele pe care le obțineți depind de spiritul de competiție ?

Lenuța NISTOR, clasa a XII-a C :

1. Da, este necesară, deoarece aceasta este însăși expresia afirmării personalității, a unei calități care se cere tot mai îmbunătățită.

2. Competiția este determinată de procesul firesc al relațiilor sociale, fiind prezent în întreaga istorie a omenirii. În societatea noastră, ea are la bază caracterul nou al relațiilor de producție, care generează norme superioare de muncă și viață, de etică și echitate socială. În afară cadrului etic al societății noastre, competiția este o expresie a egocentrismului și individualismului burghez.

3. La scară societății noastre, competiția este stimulată de însuși climatul general al întrecerii socialiste, de participarea democratică și în proporție de masă a tuturor cetățenilor. Competiția, în rîndul elevilor, este stimulată de procesul instructiv-educativ, de lupta continuă la care participăm pentru a ne făuri ca oameni bine pregătiți profesional, cu o concepție științifică, materialist-dialectică despre lume și viață.

Totodată, Festivalul național „Cinstearea României”, întrecerile sportive din cadrul „Daciadei”, participarea la olimpiadele școlare pe obiecte și meserii sunt numai câteva din modalitățile concrete de stimulare a spiritului de competiție.

4. Ele se află într-un raport de

asociere atunci cînd dau expresie spiritului loial de întrecere.

5. Au un rol insomnat. Acestea sunt tocmai mijloacele concrete de cultivare a spiritului de competiție, evident, în limitele respectării partenerilor de întrecere, a normelor morale.

6. Deși în artă e greu să ierarhizezi valori, fiindcă în cele mai multe cazuri avem de-a face cu un unicat, totuși, pentru că și în acest domeniu există o linie a progresului, se poate vorbi de o competiție atunci cînd aceeași temă este tratată de mai mulți autori. În asemenea situații, se pot discerne diferențierile calitative de interpretare artistică a realității obiective.

7. Da, atât de modul în care îmi cultiv un asemenea spirit, cât și de climatul existent în colectivul în care îmi desfășor activitatea.

Nicoleta SAVIN, clasa a XII-a A :

1. Competiția este necesară în tot ceea ce facem, pentru că duce la rezultate superioare în orice domeniu de activitate. Nu puține sunt sectoarele în care performanțele maxime s-au născut în iureșul competiției.

2. Competiția este determinată de către oameni. Oricum, fiecare în tot ceea ce face, dacă muncește cu adevarat, așteaptă un rezultat pe care, normal, l-ar vrea mai bun.

Și atunci, competiția chiar cu el

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

însuși îl stimulează.

3. Prin olimpiade, sesiuni de referate, concursuri cultural-sportive etc.

4. Aparent, spiritul de competiție și ambiția se confundă, dar nu este așa. Ambiția poate genera și rezultate negative. Ea ține de structura sufletească a fiecărui. Spiritul de competiție este legat, de obicei, de fair-play. Și ambiția poate genera rezultate frumoase, dar în manifestarea ei nu este respectat întotdeauna fair-play-ul.

5. Stimulativ.

6. Da. Și în artă, ca și în alte domenii, oamenii intră în competiție. Avizații și neavizații alcătuiesc un fel de ierarhii, justifică acțiunile creatorilor și astfel contribuie la infiltrarea spiritului de competiție.

7. Uneori, da.

Lidia DIMITRIU, clasa a X-a A :

1. Da, cu atât mai mult cu cât poate antrena și indivizi lipsiți de acest spirit. În focul ei, ne putem și auto-depăsi.

2. De adversari.

3. De rezultatele obținute și de gîndul de a face mai mult și mai bine.

4. Între ele, există și deosebiri și legături : ambiția este dorința puternică de a realiza ceva, pe cînd spiritul de competiție este năzuința de a-ți întrece aproapele, însă ambele, dacă sunt folosite în scopuri înalte, duc la rezultate superioare.

5. Dezvoltă spiritul de competiție.

6. Nu cred. Cînd creezi ceva, o faci din nevoie de a-ți exprima gîndurile, sentimentele. Or, nu-ți poți impune să simți mai mult decît persoana de lîngă tine, din dorința de a o depăși.

7. În mică măsură, da.

Cecilia STELEA, clasa a XII-a A :

1. Da. În primul rînd, pentru că într-o întrecere, ai prilejul să te cunoști pe tine însuți, din punct de vedere al capacității intelectuale și fizice.

2. De dorința oamenilor de a se autodepăși, de a se întrece cu ei însiși, cu societatea, cu timpul.

3. În învățămînt, prin întreceri organizate între clase, școli.

4. Legătura dintre spiritul de competiție și ambiție este foarte strînsă, deoarece, ca să cîștigi o întrecere, trebuie să fii stăpînit de am-

biatia de a obține rezultate din ce în ce mai bune.

5. Rolul acestor întreceri este, după părerea mea, de a-i alege pe cei mai buni dintre cei buni, atât pe plan sportiv, cât și intelectual.

6. Da, dovedă Festivalul național „Cîntarea României”, care deschide un cîmp larg întrecerii tuturor genurilor de artă și atrage, după cum ați yăzut în cadrul ultimelor ediții, milioane de participanți. La fel concursurile pionierești.

7. Nu cred că da, deoarece, din păcate, mai sunt încă elevi care învață pentru notă și nu pentru dobândirea unei bogate culturi.

Mihai COPACI, clasa a XI-a D :

1. Da.

2. De dorința de a profunda și de a aplica cunoștințele dobândite.

3. Prin organizarea de olimpiade, campionate sportive, prin accordarea de premii etc.

4. Există o strînsă legătură : ambiția dezvoltă spiritul de competiție.

5. Foarte important. Pentru a participa la anumite întreceri și pentru a ajunge pe locurile fruntașe, este nevoie de o luptă perseverentă, de antrenamente tratate cu seriozitate și dominate de ambiție.

6. Da. Pentru a atinge țelul e nevoie de o muncă asiduă din care să rezulte opere competitive pe plan național și universal.

7. Da.

Elena VINTILĂ, clasa a XII-a E :

1. Este necesară, deoarece ne ajută să ne formăm multilateral, ne dezvoltă ambiția de a ne autodepăși, precum și simțul răspunderii în tot ceea ce facem.

2. Nevoie de cunoaștere, de a ști că mai multe.

3. Simpozioane, sesiuni de referate etc.

4. Se află într-o strînsă legătură : rezultatul unei competiții depinde în primul rînd de ambiția de a-l întrece pe adversar. Sigur, nu pot fi ignorate pregătirea și efortul pe care trebuie să-l depui.

5. Ne călesc din toate punctele de vedere.

6. Ca în orice domeniu.

7. Foarte mult.

Marian NICOLA, clasa a XI-a A :

Anchetă organizată de :

Iulia OANCEA

și

Carmen UNTARU,
clasa a XII-a A

(Continuare din pag. 1106)

Al. Macedonski către Spiru Haret

(B.A.R.S.R. 85912)

Domnule Ministru,*)

Era prin 1871, cred. Atunci am făcut cunoștință cu un student înalt, slab, așezat, lăudat deja de mulți și care se numea Haret. Acel Haret erați dv. Timpul a curs de atunci. Eu am ajuns, după unii poet mare după alții poet fără talent. Dv. ați ajuns, tot după unii, unul dintre cei mai mari miniștri. Eu nu pot să vă judec, căci o serie de ani m-am abstras de tot ce se petreceea împrejurul meu, — fie în bine, fie în rău. Dv. nu mă puteți judeca socotesc, fiindcă, probabil v-a lipsit timpul să mă citiți, altfel decât din întâmplare și în trecut, — dacă m-ați citit. De asemenea după părerea altora, sănătăți prea drept cred, ca să vă formați părerea dv. asupra mea.

Posteritatea ne va judeca prin urmare, — și pe mine, poetul, și pe dv. ministrul. Doresc firește ca verdictul ei să fie favorabil și unuia și altuia. Socotesc chiar că e frumos că ajutați pe poeți și prozatori pe care îi apreciați. Dar ar fi mărinimos să acordați sprijinul dv. și celor care n-ar fi autorii dv., de preferință. Sunt probabil dintre aceștia din urmă. Dacă sunt dintre ei și dar mărinimos să obțin această favoare. Pe mine odinioară mă inventivase un tânăr într-un local public. A trecut puțină vreme și am fost numit prefect (...) Acel tânăr se afla în o stare grea. Crezând că am uitat ofensa ce-mi adusese, veni să mă roage să-l numesc copist. I-am spus: să nu crezi că nu te știu. Mi-ai adus o ofensă nemeritată, dar nu e nimic. Nu pot decât să te numesc căci altfel m-ai crede mic la suflet. L-am numit și acel tânăr mi-a fost de atunci cel mai devotat. Sunt bolnav în acest moment căci veneam singur să vă prezint petițiunea pe care o încredințez unuia dintre tinerii scriitori care e departe de a fi lipsit de talent. E de prisos să vă spun că sufăr și că trebuie ca suferința mea să fie grea de vreme ce ies din rezerva ce mi-a plăcut să păstreze cît de des în viața mea în asemenea materii. Veți lua în privința petițiunii mele ce rezoluție veți socoti de cuviință.

În tot cazul, vă rog să credeți, în marea considerare pe care n-am înceitat de a v-o purta.

Alexandru Macedonski

1901 decembrie

* Serisoare comunicată de Șerban Orăscu, căruia îi mulțumim și cu acest prilej.

Spiritul de competiție

(Urmare din pag. 1 105)

1. Este necesară cu atât mai mult cu cît ajută la stimularea ambicioiei de a obține rezultate mai bune, să dește încrederea în noi, ne mînă spre perfecțiune.

2. De înseși aspirațiile caracteristice fiecărui individ, de dorința de a asimila mai mult și mai trainic.

3. Prin muncă.

4. Se condiționează reciproc.

5. Constituie un bun prilej pentru cunoașterea posibilităților de care dispui.

6. De ce nu? Competiția stimulează toate aptitudinile.

7. Este o anumită competiție care se desfășoară în interior și care urmărește acumularea unor bogate cunoștințe necesare în exercitarea viitoarei meserii.

Letitia VOICU, clasa a XII-a A:

1. Absolut. Indiferent de domeniul de activitate, competiția joacă un rol deosebit în stimularea individului.

2. De dorința de autodepășire, de afirmare multilaterală a personalității umane.

5. Importanța lor este majoră. Pe lîngă faptul că jocurile sportive întăresc și dezvoltă armonios corpul, educă voința, curajul, stăpînirea de sine, ele contribuie, totodată, la întărirea prieteniei între popoare, a solidarității umane.

6. Evident.

7. În mică măsură.

Glasul

*Stîncă de piatră,
Întruchiparea voinței,
Din zbuciumul dorinței
De a ști și de a înțelege
Stau nemîșcată
Și ascult glasul pămîntului
Din adîncul adîncului,
Glasul strămoșilor
Glasul vitejilor,
Bătînd la porțile
 timpului.
Vrerile lor s-au
 înmănuștiat
Și-au ieșit din pămînt
Din istorie, din văzduh,
Aprinzînd un ev nou
Și deschizînd calea
 speranțelor
Spre viitor.*

Gabriela GODINAC,
clasa a VIII-a A,
Școala generală nr. 1 —
Panciu

Călătorie prin țară

*Aud munții cum mă cheamă
spre cîmpii de lut
întinzîndu-se de soare
peste tot ce s-a născut.*

*Văd pădurile-n șiraguri
gene-nchise peste plai,
fremătîndu-și frunza verde
pentru gura mea de rai.*

*Simt îンvolburată brazda
sub puterea de român,
sub o sabie de Ștefan
și de Mircea cel Bătrîn.*

*Vreau doar Dunărea s-o-ncalec
eu, cu hamuri de Carpați,
și-n galopul peste veacuri
oamenii să-mi fie frați.*

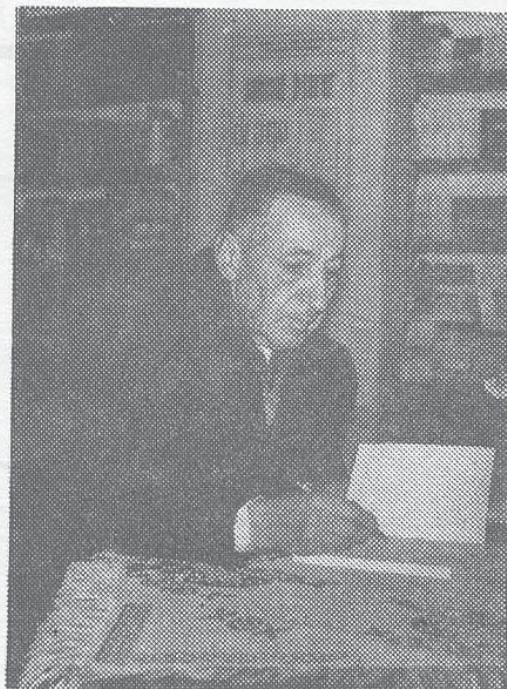
Felicia-Stela IONESCU,
clasa a XII-a A
Liceul pedagogic — Tg. Mureș

Imensitate

*Îmi trag perdeaua de gene lungi și rare
Peste imaginile ce se împleteșc în uimire,
Zăresc cum scăldată-n rouă răsare
De după dealuri luna și se resfiră subțire.*

*Noaptea se lasă în valuri prelungi și îmi pare
Că dorul ce l-am strîns în ochi devine
Un univers suav în nemîșcare,
A cărui desmărginire e cît Patria și murmură în
 mine.*

Ionica GHINEA,
clasa a XI-a horticolă,
Liceul „Ioan Slavici” — Panciu

PROFIL

La 9 decembrie 1979, în cadrul Salonului literar Dragosloveni, a avut loc, la Librăria „Miorița” din Focșani, și lansarea cărții „Locuri și legende vrîncene”, semnată de vestitul culegător de folclor, Simion HÂRNREA, din Năruja. A dat, atunci, autografe, a vorbit cu simplitate despre lumea simplă a producțiilor adunate cu trudă, timp de peste o jumătate de veac, și mai puțin despre el.

În seara aceleiași zile, ne-am întîlnit la unul din cei șase copii ai săi. Eram minăt aici de gîndul de a-l cunoaște mai îndeaproape. Așa s-a înfiripat dialogul de față.

— Ultimul dv. volum se încheie cu un capitol intitulat „*Fise*” pentru un posibil dicționar al Vrancei”. Ați putea întocmi și una... autobiografică?

— Să încerc. M-am născut la 16 octombrie 1898, în comuna Năruja, în familia lui Dumitracă Hârnrea, veteran al războiului de la 1877. El a luptat la Grivița, Plevna și Smîrdan. În fața lui, a căzut maiorul Șonțu. Mama a trăit 85 de ani. I-a supraviețuit patru decenii.

Am făcut cinci clase primare în satul meu și două la Gimnaziul „Duiliu Zamfirescu” din Odobești. Acestea din urmă, în particular. În rest...

— ...la școala vieții...

— ...ca autodidact... De tînăr, am intrat greier la Judecătoria ocolului Vrancea, cu sediul la Năruja. În această calitate, am reușit să cunosc multă lume. După procese, stăteam de vorbă cu unii unchi și de la care culegeam informații privitoare la numele locurilor unde trăiau. Răspunsurile le notam într-un caiet.

— De unde a venit imboldul de a culege folclor?

— De la profesorul Simion Mehedinți, pe care l-am întîlnit în 1919 la iarmarocul din Vidra. I-am fost prezentat de un gospodar dintr-un sat din partea locului. Numele meu îi era cunoscut din revista „Duminica poporului”, condusă de el și unde semna *Soveja*. Aici, iscălisem și eu cîteva poezii eroice. N-am să uit niciodată sfaturile lui, date atunci: „Ar fi bine, tinere, să-ți îndrepti activitatea către producțiile poporului nostru de la sate. Poporul e o carte pururea deschisă, care trebuie citită și de unde poți învăța multe. Culege: cîntec, povești, glume, legende și tot ce poți scoate din gura bătrînilor. Învață apoi să le așterni în graiul adevărat al poporului, care e limpede și curat ca apa izvorului de munte și

Simion Hârnrea

PROFIL

apoi trimite-le la publicat, că astfel vei ciștiga mult. Lasă poeziile tale pentru mai tîrziu... „Și le-am lăsat...

In perioada 1926—1936, am scos colecția „Biblioteca populară «Comoara Vrancei»“, în 14 broșuri.

Cu ce fonduri ?

— Personale. Am pus la bătaie leafa mea de grefier. Cu timpul, am primit și unele ajutoare bănești din partea unor prieteni și a unor instituții. Forurile culturale regionale de-atunci au desconsiderat munca mea. În schimb, a fost apreciată de : Simion Mehedinți, Mihail Sadoveanu, Gh. Longinescu, Ion Diaconu, Constantin Giurescu, Constantin Brăiloiu etc., precum și de numeroase publicații, dintre care menționez : Dimineața (București), Revista istorică română (București), Universul literar și artistic (București), Îndreptar (București), Grai moldovenesc (Iași), Izvorâșul (Bistrița-Mehedinți), Frâmântări didactice (Focșani), Căminul (Focșani), Milcovul (Focșani) și a.

Seria se deschide cu „Povestea Vrancei“, trasă la Tipografia „Cartea Putnei“ din Focșani. Cele mai multe numere au apărut aici, iar altele — la București și Bacău.

— Pentru că avem la îndemînă exemplarele păstrate de fiul dv., să notăm și alte titluri.

— De acord. Iată-le : „Stefan Vodă și vrîncenii“ (nr. 2), „Țara Vrancei“ (nr. 3—4), „Frânturi din viața străbună“ (nr. 7 și 8), „Taine de codru“ (nr. 11), „Vremuri și oameni“ (nr. 12).

— În 1936, colecția își începează apariția...

— ...din pricina greutăților de tot felul. Am devenit însă director al Căminului cultural din Năruja, înființat cu prilejul sărbătoririi unui deceniu de la fondarea „Comorii Vrancei“. În fruntea acestei instituții, am stat din 1936 pînă în 1952, cînd s-a mutat judecătoria la Vidra. Naveata mă impiedica să mă mai ocup și de viața culturală a satului meu.

— Din cîte știu, activitatea editorială a fost reușită.

— Da. Cu sprijinul Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă — Vrancea, am scos „Locuri și legende“, în două volume. Primul apărut în 1972, cuprinde „Fișe“ pentru un posibil dicționar al Vrancei“, iar al doilea, publicat în 1977, — „Legende istorice și populare“.

— Ce aveți în pregătire ?

— Un nou volum „Locuri și legende vrîncene“, în trei părți : I — „Legende și povestiri“; II — „Snoave și taclale“; III — „111 strigături“.

— În numele colectivului redațional al „Revistei noastre“ vă adresez urarea de a bate suta de ani și de a ne invita și la alte lansări de... comori vrîncene...

NOTE DE LECTURĂ

„Locuri și legende vrîncene“

Scoasă de Editura sport-turism, în 1979, carteau Simion Hărnea, „Locuri și legende vrîncene“, ocupă un loc important printre lucrările în care se prezintă inegalabilele frumuseți ale Vrancei, doinele și baladele ei, tezaurul de forță și noblete, demnitate și omenie, patriotism și dăruire cu care au fost înzestrăți trăitorii acestor meleaguri. S. Hărnea încearcă să reunescă aici o parte din nenumăratele legende ale Țării Vrancei, povestiri auzite de la bătrâni, prieteni răspîndiți prin satele și pe dealurile pline de pitoresc ale Vrancei. Dintre acestea menționăm : legenda „Masa-Bâră“ (culeasă de pe valea Nărujei), a „Comorii lui Bucur“ (din regiunea muntelui Răchitaș, la hotarul cu mănăstirea Vizantea, unde era locul de odihnă și popas al haiducului Bucur), legenda uricului dat de Ștefan-vodă vrîncenilor, ca semn de recunoștință, pentru ajutorul primit din partea feciorilor Tudorei Vrîncioaia, și multe, multe alte povestiri scoase din negura vremii, de sub praful amintirilor, despre denumirile unor locuri din Munții Vrancei : Dealul Paltinului, Pîrul Porcului, Scătura Văsiiului, Priporul Mindrei, Ursoaia, Balta Colacului etc.

În partea a doua a lucrării, autorul publică un set de „fișe“ pentru un posibil dicționar al Vrancei, sub forma unor povestiri, legende și întimplări care au dat denumire anumitor dealuri, văi, trecători, schituri, localități din această parte a țării. Ne reținem atenția : Bodești, Spinești, Negrulești, Bîrsești, Spulber, Păulești, Nistorești, sate numeroase astfel după numele celor șapte feciori ai Vrîncioaiei, stăpini prin dănie domnească asupra celor șapte munți de aici.

Pe scurt, prin complexitatea și valoarea sa, cartea vrînceanului nostru se adresează deopotrivă, atât literaților, cât și lingviștilor, istoricilor și oricărui cititor dornic să pătrundă în tainele acestui ținut fermecător.

Iuliana MECHEA,
clasa a XI-a,

Liceul sanitar din Focșani

ÎNTILNIRI

Ora de „dirigenție“ a unei promoții...

Ca și dorul de locul natal, nostalgia anilor de școală ne urmărește pe toți.

Nu de mult, Liceul „Unirea“ a găzduit revederea promoției centenarei lui Unirii Principatelor Române, promoție care și-a înscris numele cu litere de aur în carteau de onoare a școlii.

Cu emoția pe care îl-o dă remember-ul, s-au depus jerbe de flori în memoria profesorilor decedați, profesori cu multă experiență la catedră, obținând rezultate deosebite, dintre care pot fi amintiți: Stelian Constantinescu, Cocea, Lavrinenco.

S-a vizitat liceul. Ce mult s-a schimbat!

Ora de „dirigenție“, poate cea mai instructivă la care au participat foștii elevi, a demarat cu citirea catalogului, completindu-se datele actuale ale „elevilor“. Astăzi, toți din cei care acum două decenii erau promisiuni, sunt oameni maturi și utili societății noastre.

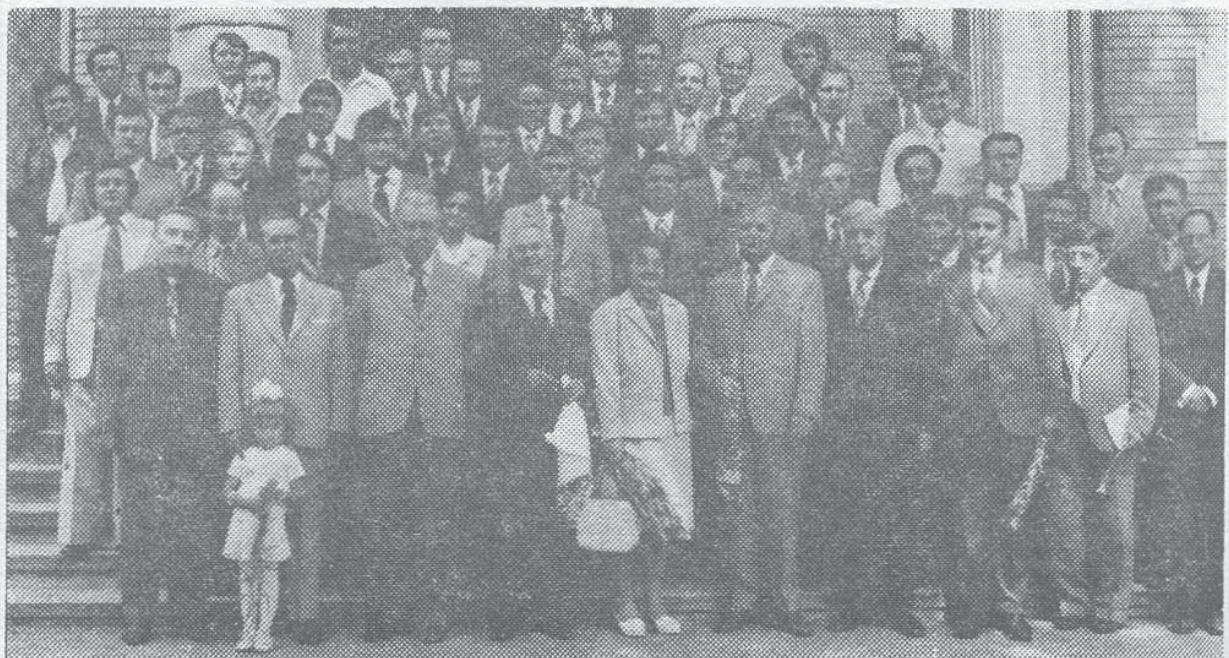
Profesorul Zamfir Constantinescu a trecut în revistă pe marii fii ai acestui modelator de potențe umane care este Liceul „Unirea“, după care au luat cuvântul foștii profesori și foștii elevi.

Şeful promoției, Eugen Rădescu, actualmente doctor în fizică nucleară, cercetător la Institutul de fizică nucleară de la Dubna — Moscova, a transmis cuvântul absolvenților: piețe pentru liceul centenar, considerație pentru remarcabilii profesori.

„Principalii beneficiari suntem noi, cei care ne-am înșușit o înaltă pregătire intelectuală și morală, devenind adevarati oameni pentru societatea în care trăim și unde, alături de toți cetățenii din România, ne bucurăm de realizările noastre“ — a spus doctorul în matematică Valeriu Munteanu — lector la Institutul politehnic — Iași.

„Activitatea noastră în diferite domenii ilustrează implicit o parte a istoriei secularului Liceu „Unirea“, unde ați primit o educație deosebită, o educație multilaterală, devenind prin diversitatea profesiunilor îmbrișcate personalități marcante ale domeniilor în care vă aduceți contribuția“. Aceste cuvinte ale foștilor profesori invitați, emoționante pentru toți, îndeamnă la responsabilitate noi, impuse de viață, de o dinamică tulburătoare, pe care o trăim astăzi.

prof. Teodor PASSAN,
(promoția 1959)

**FOȘTI PROFESORI
AI LICEULUI „UNIREA”**

**CHRISTEA
N. ȚAPU
(1874–1926)**

Vrancea este o originală și veche vatră folclorică. Nu este deci deloc surprinzător să întînrim la Focșani profesori care și-au făcut din cercetarea creației populare o preocupare de seamă, fie că s-au aplecat asupra folclorului local, fie asupra ansamblului creațiilor artistice ale poporului nostru. În orașul amintit, au profesat Ov. Densusianu (care este profesor suplinitor din ianuarie 1893 și titular din mai 1893), Ion Diaconu (monografia Vrancei folclorice și etnografice, profesor între anii 1932–1963) și un nume mai puțin cunoscut, profesorul și folcloristul Christea N. Țapu.

Christea N. Țapu* s-a născut la 12 septembrie 1874, la Roșiorii-de-Vede. Urmează clasele primare în localitatea natală. Cursurile gimnaziale le face la Giurgiu și pe cele liceale la București, în Capitală absolvind și Școala normală superioară. Între anii 1894–1897, este student al Facultății de litere și filozofie din București, secția filologie, examenul de licență trecându-l la 1 februarie 1900.

La Liceul „Unirea” face parte din corpul profesional din septembrie 1898, fiind mai întâi profesor suplinitor de latină și elină. Rămîne profesor la Focșani pînă la 1 septembrie 1909, funcționînd apoi la Institutul „Anastasie Bașotă” din Pomîrla-Dorohoi, la Gimnaziul „Mircea cel Bătrîn” din Constanța și la liceul din Tulcea, la acesta din urmă între anii 1909–1926. Se stinge din viață la 1 mai 1926, la Tulcea.

Profesor cu o bună pregătire, Christea N. Țapu se remarcă și prin cercetările sale științifice. Încă înainte de a deveni profesor, întreprinde laborioase cercetări folcloristice, realizînd o amplă colecție de cîntece populare, în special din județul său de naștere, al cărui folclor nu mai făcuse obiectul atenției decît o singură dată, și anume prin D. Teleor, cunoscutul poet și umorist, care și-a publicat culegerea de folclor din comuna Afirnați-Teleorman în volumul lui G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române* (1855).

În toamna anului 1897, Christea N. Țapu este cooptat, alături de M. Canianu, Ion Odor, Ion Ionescu, Al. I. Hodoș (Ion Gorun) și Const. I. A. Nottara în „comisia folcloristică”, ce urma să realizeze, în trei luni de zile, impunătoarea colecție *Materialuri folcloristice*, coordonată de Gr. G. Tocilescu și apărută în anul 1900 sub egida Ministerului Instrucțiunii Publice și al Cultelor, colecție la care au contribuit și alți peste 50 de învățători din numeroase județe ale țării. În cadrul comisiei amintite, profesorul Chr. N. Țapu a desfășurat cea mai intensă și bogată activitate, contribuînd la colecția citată ridicîndu-se la importanța cifră de 2 202 texte populare (însu-mind 40 298 de versuri). În această cifră intră și numeroase texte pe care le culesese înainte de a intra în colectivul amintit. Socotit de coordonatorul colecției, Gr. G. Tocilescu, ca un „emi-

Iordan DATCU

(Continuare în pag. 1133)

*) Vezi și studiul prof. Gh. I. Neagu, *Christea N. Țapu, în Revista de etnografie și folclor*, tom 23, nr. 2, 1978, p. 209–229.

PRIETENII REVISTEI

Alexandru Ionescu-Butaș

Despre compozitorul Alexandru Ionescu-Butaș, care la 20 februarie 1980 și-a sărbătorit 86 de ani de viață, foarte puțini mai știu azi că trăiește la Ploiești.

Spiritual, este tot așa de tînăr ca acum 35 de ani, cînd l-am vizitat prima dată. Recent, l-am găsit la aceeași masă de scris, revizuind cu răbdare chinezească o serie de manuscrise mai vechi, a căror formă artistică îl neliniștește. Sînt compozitii inspirate din folclorul năsăudean : „Suita de pe Valea Proacvei“, „Suita din Maramureș“ etc.

Alexandru Butaș s-a format sub influența unor mari personalități cum ar fi: Dumitru Kiriac, Dimitrie Cuclin, Alfonso Castaldi de la Conservatorul de muzică din București, E. Mandicevschi de la Conservatorul de muzică din Viena, Jenia Hubai din Budapesta, Otocar Sevcik din Praga.

Din cele șase sonate pentru violină solo, de Händel, prelucrate de prof. Butaș, două au făcut parte din repertoriul lui George Enescu. Ele au fost cîntate cu mare succes — ca un omagiu adus compozitorului român — la festivalurile internaționale de muzică Händel, desfășurate la Halle (R.D. Germană).

Timp de peste șase decenii, a fost un neobosit slujitor al școlii. A predat muzică la liceele din: Cluj, Gherla, Năsăud, Oradea, București, Ploiești. Și la această vîrstă, în fie-

care vară acordă consultații studenților de la conservatoarele de muzică din București, Iași și Cluj.

I-a cunoscut pe George Enescu, Béla Bartók, Tiberiu Brediceanu, George Coșbuc, Octavian Goga, Mihail Sadoveanu ș.a.

A fondat și a condus cu pasiune și competență numeroase coruri de amatori, dintre care menționăm: „Corala someșeană“, „Corala“ din orașul Gherla, corurile muncitorești din Ploiești (Fabrica „Dorobanțul“, C.F.R., Rafinăria Vega).

Lucrările sale poartă amprenta unui mare artist. În fiecare dintre compozitiile sale se ascunde ceva din ființa poporului nostru, al cărui folclor muzical l-a îndrăgit și asimilat. Unele dintre ele au devenit celebre: „Pe Mureș și pe Tîrnave“, „Hora Marei Unirii“ (piesă cîntată la 1 Decembrie 1918, la Alba-Iulia, de corul din Lugoj, condus de Ion Vișdu. Manuscrisul a fost donat Muzeului din Alba-Iulia), „Suita eroilor de la Mărășești“ etc.

Acum, are în pregătire un album cu 150 de colinde culese cu migălă, vreme de peste 50 de ani. Multe sunt din Transilvania, Prahova, nordul Moldovei, Bucovina.

Corurile sale urmează să fie adunate într-un volum, la Editura muzicală.

Florian V. ION,
muzicolog

PRIETENII REVISTEI

Juedit

Cău fug, pădurea tace ...

Cău fug, pădurea tace,
Zarea s-a umplut de înge.
Iuvățău mereu a plinge
între flori și dobitoace.

Dejătările cu ijerii
noptile nu ne dau pace.
Cău fug, pădurea tace,
zarea s-a umplut de înge.

Ce se face, se desface,
Ce s-a răspit să strige.
Marea pe visig își fringe
valurile ușoară ..

Cău fug, pădurea tace

Din Iancu

(Urmare din pag. 1092)

dan-Duică, Pompiliu Constantinescu. Diversitatea acestor cărți este în măsură să dea o idee mai clară asupra diferitelor perspective critice în care au fost judecate, de-a lungul timpului, opera și personalitatea lui Eminescu și să ofere, mai cu seamă tineretului, elevilor și studenților, tuturor studioșilor și cititorilor interesați, posibilitatea cunoașterii directe a strădaniilor depuse de cei dinaintea noastră la edificarea unei adevărate discipline științifice: **eminescologia**.

Faptul este important pentru momentul literar actual cînd preocupările de a interpreta modern opera marilor noștri scriitori devine uneori exclusivistă și estompează, în consecință, meritele predecesorilor în domeniul criticii și al istoriei literare. Analize și disocieri moderne, suple și de profunzime, unele chiar în sensul celor ce se produc în zilele noastre, există și în paginile critice ale înaintașilor care au vorbit, cu deplină responsabilitate, despre Eminescu. Acestea constituie un argument hotărîtor în favoarea republicării lor organizate în colecția care apare sub auspiciile Editurii **Junimea** din Iași. Este sigur că această acțiune de restituire va continua cu aceeași consecvență deoarece realizarea unei adevărate **biblioteci critice Eminescu** nu poate fi concepută în afara textelor care au însemnat, de-a lungul timpului, un punct de vedere critic în cercetarea operei poetului. Dacă suntem de acord că o critică adevărată întreține, cum spunea sugestiv Mihai Ralea, **longevitatea artei**, atunci putem crede cu mai mult temei că fiecare generație are contribuția ei la interpretarea creației unui mare scriitor. Cunoașterea și reactualizarea punctelor de vedere ale înaintașilor, unele foarte moderne la vremea respectivă, reprezintă o componentă de seamă a procesului de valorificare critică a moștenirii literare a trecutului.

Un obiectiv însemnat al colecției privește publicarea studiilor eminesciene scrise azi, precum și a acelora datorate unor cercetători străini. Dintre acestea menționăm volumele semnate de Edgar Papu, Gh. Bulgăru, Dumitru Irimia, I.D. Marin, apoi Alain Guillermou, Amita Bhose și Iurii Kojevnikov, cărora li se vor adăuga, în viitor, cărți semnate de Eugen Todoran, I. Neaguțescu, Virgil Cuțitaru, Mihai Drăgan, Stefan Avădanei, Eugen Simion, D. Vatamaniuc, Petru Zugun și alții.

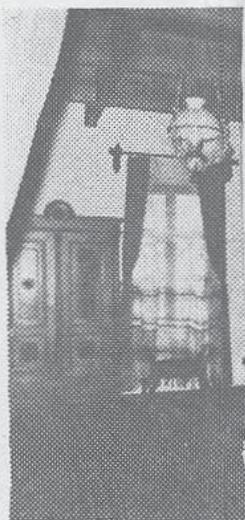
Urmărită cu interes de un public larg de cititori, apreciată, în presă, de critici de autoritate, colecția **Eminesciana** este, de acum, o prezență vie în conștiința literară a contemporaneității.

EMINESCU — 130

Colecția
„**EMINESCIANA**“

EMINESCU — 130

„Pe peretele din fund al holului este o imensă fotografie a lacului“.

Camera d

(Urmare din pag. 1 093)

după temelia, planurile și fotografiile vechi. Ea a fost inaugurată în iunie 1979, cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la moartea poetului. Un grandios spectacol desfășurat în fața casei a marcat momentul.

Intrăm. Pe peretele din fund al holului este o imensă fotografie a lacului. Execuția artistică îți dă impresia de profunzime. Intr-un colț, bustul lui Eminescu, iar jos, intr-o mică vitrină, o amforă română descoperită la Ipotești. Încă o dovdă a vechimii noastre pe aceste meleaguri.

In prima cameră, pe stînga, sănă ex-

puse, într-o mică bibliotecă, o parte din cărțile lui Gheorghe Eminovici, cufărul din colecția Aug. Z.N. Pop, biroul tatălui poetului, fotografia originală a Aglaiei.

În dormitor, se află un pat acoperit cu două cuverturi din lînă vopsită în culori vegetale, iar în apropiere, un scrin în care Raluca Eminovici, mama poetului, își ținea rufăria.

Salonul adăpostește două dulapuri din lemn de trandafir. După cum ne informează custodele, ele au aparținut Aglaiei, care le primise ca dar de nuntă de la mamă-sa. Tot aici, admirăm albumul familiei îmbrăcat

în piele, cu efigia, rama din metal pre-dibacie orientală, c apărținut lui Emi tr-un complex de i sugereze trusoul de alcătuit din argintă de porțelan, artistice

Chiar și numai a sesc să ne introduc epocii.

Știind că este vor ne-am adresat ghid — Ce va mai cui — O clădire mo blioteca națională Aici, se ver adună

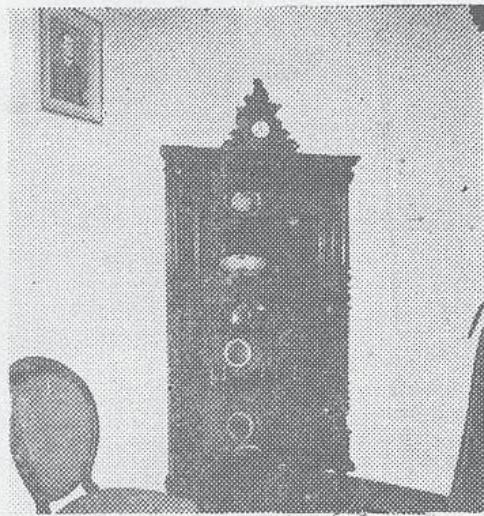

Casa părintească dărîmată după primul război mondial...

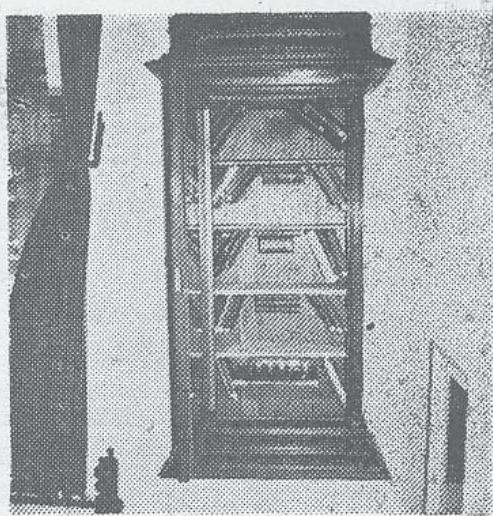

de dormit...

...vitrina cu piese din trusoul de nuntă al Ralucăi..

...vitrina care adăpostește cărți din biblioteca lui Gheorghe Eminovici...

a, ornamentațiile și
orețios, prelucrat cu
o linguriță sare a
înănuș, expusă în
piese ce încearcă să
de nuntă al Ralucăi,
tărzie fină și veselă
tic cizelată.
aceste obiecte reu-
ducă în atmosfera

orba de un complex
idului :
uprinde?
nodernă pentru Bi-
ă „M. Eminescu”.
na exemplare din

toate edițiile operei sale, din lucrări-
le dedicate lui, în țară și peste hota-
re. Cei ce vor veni să studieze la
această bibliotecă, vor avea alături,
la dispoziție, un hotel confortabil.
De asemenea, se va construi o sală
de conferințe și se va amenaja la-
cul. În locul papurei și stufului de-
acum, vor fi nuferi.

Parcă auzim vocea poetului :

*„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresăring în cercuri albe
El cătremură o barcă”.*

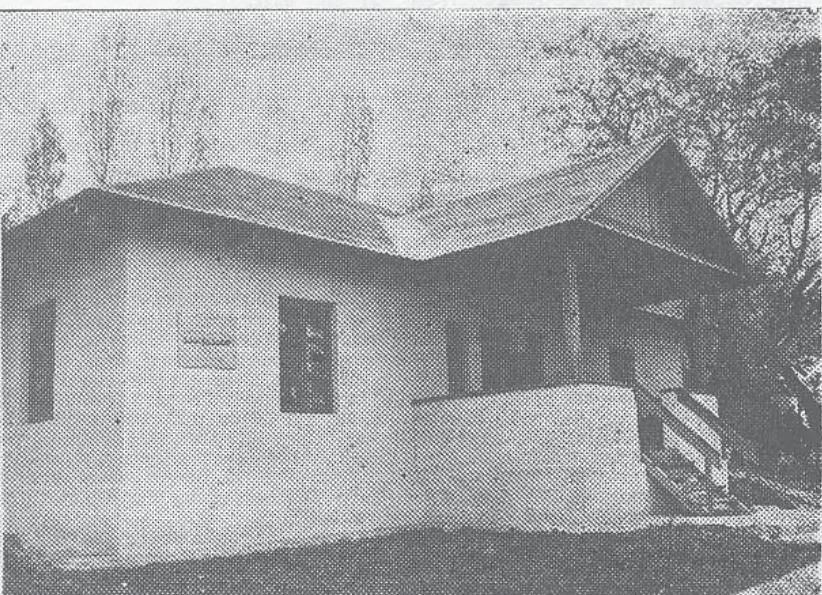
Spre seară, părăsim Ipoteștiul, sim-
țind și mai puternic ecoul magnifice-

lor cuvinte cu care G. Călinescu în-
cheie monografia dedicată lui Emi-
nescu : *Astfel se stinse în al optu-
lea lustru de viață cel mai mare po-
et, pe care l-a ivit și-l va ivi vreo-
dată pământul românesc. Ape vor se-
ca în albie și peste locul ingropării
sale va răsări pădure sau cetate, cite
o stea va vesteji pe cer în depărtări,
pînă cînd acest pămînt să-și strîngă
toate sevele și să le ridice în țeava
subțire a altui crin de tăria parfu-
muriilor sale”.*

La întoarcere, trecem din nou pe
lingă indicator. Efigia dinspre apus
lucește în bătaia soarelui, iar cea din
umbră, sub văpaia inimilor noastre.

...a două variante...

...imagină de astăzi...

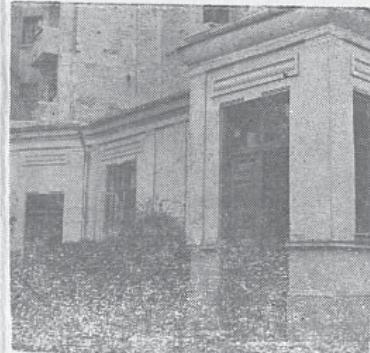
Dialog literar

Am în buzunar o scrisoare de la Profesor, redactată în cunoscutu-i stil lapidat:

Vă mulțumesc pentru colecția prețioasei dv. reviste, pe care o citesc cu interes. Vă felicit pentru realizarea!

Cu salutări alese,
Al. Rosetti,

București, 13 septembrie 1979

Casa...

...sufrageria...

Pe spatele plăcii este notată adresa: str. Dimitrie Lupu, 36.

Incurajați de aceste aprecieri, intrăm în curte, Casa și pe dreapta, Sint, de fapt, mai multe corpuși de clădiri vechi înălțătoare.

— În ultima, locuiește — îmi săptăsește prof. N. Scurtu.

Fereastră camerei de lucru e deschisă. În cărțile următoare, ne întâmpină radio. Poartă o vestă de piele, pantalonii de doc, cămașă cu mânecile suplicate. Așa se simte bine pe „santerul” său. Nimic protocolar în gesturi și vorbe. Ne cerem scuze că-l deranjăm.

— Nu-i nici o suflare. Poftiți, vă rog.

În sufragerie, este o adevarată expoziție de pictură. Ceva mai sus, se află biblioteca. De jurimprejur, nu se zărește nici un petic de zid. Peste tot — cărți. Aici, să-șăfărit opera savantului de renume mondial.

Se interesează de Liceul „Unirea” și de unii profesori:

— Pe unde mai este folcloristul Ion Diaconu? — La Iași.
— Mai scrie?

*) G. Călinescu — Scrisori și documente. Editie Ingrigiță de Nicolae Scurtu. Prefață de Al. Piru. Editura „Minerva”, București, 1978.

**) Lămuriri în această privință avea să aducă acad. Serban Cioculescu, în articoliul „Tribomba”, apărut în revista „Ramuri”, din 15 februarie 1939, pag. 6, din care reproducez, spre folosul cititorilor următoarele fragmente:

Într-o articol: „...în cadrul de tezaur, magistrat I.C. Drăgan reditează Istoria literaturii române de la originea până în prezent, editată în 1941. Ce ziceți?

Eduoxidul: — Înții, citeste-mi prospectul. Apoi, vom vedea...

Eduvățeul: — În curind va apărea Editura „Nagard” G. Călinescu Istoria literaturii române de la originea până în prezent (Ediția 1941), reprodusă integral în publicații anterioare, cu excepția că în prima treime lunilor recomandăt abonatorilor, se acceptă comenzi pînă la 31 ianuarie 1950 în număr individualizat, numai prin carte poștală vizată la C.E.C. odată cu achitarea abonamentului de 500 lei în Contul 5192 Lugoj. Cartea poștală cu adresa abonatului în majuscule pe verso, va fi trimisă pe adresă. Dragostea! str. Ion Creangă nr. 7, LUGOJ 1980.

În același articol, acad. Serban Cioculescu informează că versiunea pe care

„...ă să fie realizată în ediția de Opere ale lui G. Călinescu, în curs de apariție la Editura Minerva”.

„Flacără” (nr. 11-13 martie 1980) arată că inscrierile s-au prelungit pînă la 31 ianuarie 1981.

Academician Alexandru ROSETTI : „Pe cît am putut să...”

Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent

— Mă bucur. Să dacă-l reințilnîți, vă rog să-i transmiteți urările mele de sănătate.

— Vă mulțumesc! Revista va fi cel dintâi mesager al acestor gînduri.

— Apropo de revistă. Cum o scoateți?

— Trimestrial.

— Imi place. Este foarte interesantă. Pe pagina de gardă, am văzut anul fondării: 1912. E o treabă serioasă.

— Încercăm să continuăm unele tradiții cu puternice urme în istoria liceului nostru. Așa cum sătii, I. M. Rascu a editat la noi, după primul război mondial, „Anuarul Societății literare „Grigore Alexandrescu” (1919-1923). Atunci și acolo, a debutat și Ion Diaconu, coleg de școală cu Mihail Steriade și Virgil Huzum, lansați și ei de același mentor.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— L-ați cunoscut îndeaproape pe G. Călinescu, l-ați editat „Istoria literaturii române de la

origini pînă în prezent”, ați fost, foarte strinse. Vă rugăm să evocăm unele din întîlnirile pe care le avem.

— Eu am avut ocazia să spun de te lucruri despre Călinescu, de noi, care erau foarte apropiate noastre, într-o cînd cînd în cînd, vedeam

întrupere, pentru că era un om deosebit de dificil. Și din cînd în cînd, vedeam mai sănătatea normală și le întrebam și simplu nu-i mai vedeam. El însă își

des. O mare parte din aceste scrise

bucătătă într-o broșură specială și după

publicat a două ori într-un volum

prinde și corespondență de la altii

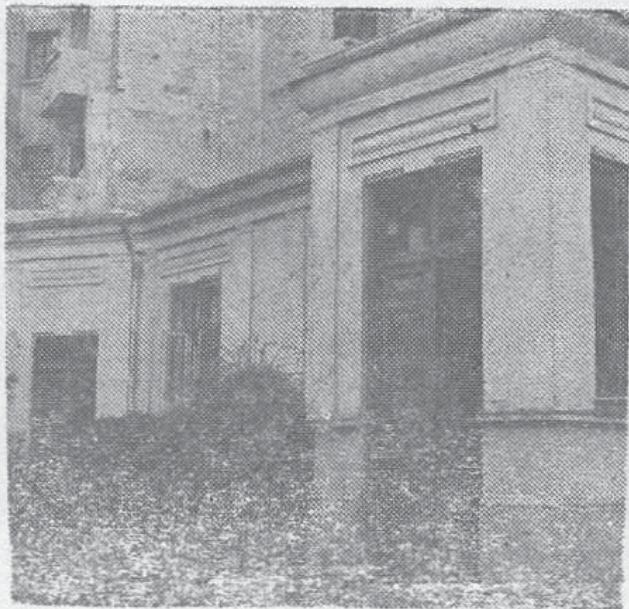
ștîrbiș, războlul, după 23 August, într-o zi, mi-a telefonat și m-a rugat

unele scrisori. Într-o cînd cînd, erau scrise

în vorbe foarte libere, despre

și faceau și pronosticuri. Probabil că

unele indiscreții și de aceea mi le-am dat. Sunt destul de multe

Casa...

...sufrageria..

ru ROSETTI : „Pe cît am putut, am turii române de la origini pînă în

— Mă bucur. Să dacă-l reîntilniți, vă rog să-i transmiteți urările mele de sănătate.

— Vă mulțumesc! Revista va fi cel dintâi mesager al acestor gînduri.

— Apropo de revistă. Cum o scoateți?

— Trimestrial.

— Imi place. Este foarte interesantă. Pe pagina de gardă, am văzut anul fondării: 1912. E o treabă serioasă.

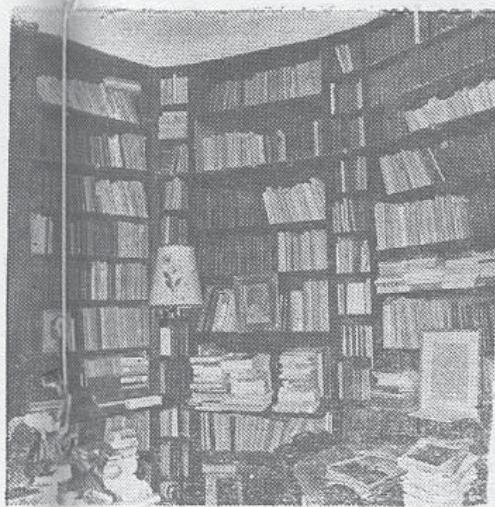
— Încercăm să continuăm unele tradiții cu puternice urme în istoria liceului nostru. Așa cum știți, I. M. Rașcu a editat la noi, după primul război mondial, „Anuarul Societății literare „Grigore Alexandrescu“” (1919—1923). Atunci și acolo, a debutat și Ion Diaconu, coleg de școală cu Mihail Steriade și Virgil Huzum, lansați și ei de același mentor.

— Cu ce vă pot fi de folos?

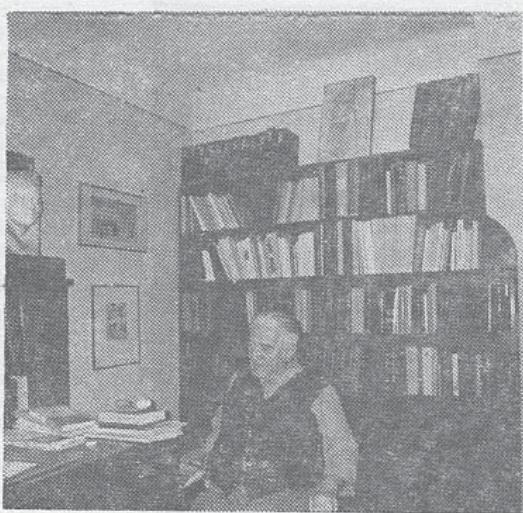
— L-ați cunoscut îndeaproape pe G. Călinescu, i-ați editat „Istoria literaturii române de la

origini pînă în prezent“, ați fost, deci, în relații foarte strînse. Vă rugăm să evocați unele momente din întîlnirile pe care le-ați avut.

— Eu am avut ocazia să spun destul de multe lucruri despre Călinescu, despre relațiile noastre, care erau foarte apropiate, dar cu mari întreruperi, pentru că era un om cu un caracter dificil. Să din cînd în cînd, vedeam că relațiile nu mai sunt așa de normale și le întrerupeam, pur și simplu nu-l mai vedeam. El însă îmi scris foarte des. O mare parte din aceste scrisori le-am publicat într-o broșură specială și după aceea le-am publicat a doua oară într-un volum care cuprinde și corespondența de la alții. Însă la sfîrșitul războiului, după 23 August, Călinescu, într-o zi, mi-a telefonat și m-a rugat să-i înAPOIEZ unele scrisori. Într-adevăr, erau scrisori în care el vorbea foarte liber despre mersul războiului și făcea și pronosticuri. Probabil că s-a temut de unele indiscreții și de aceea mi le-a cerut. Să eu îi le-am dat. Sunt destul de multe care au fost

...biblioteca...

.....cuibul⁴⁴.....

*am luptat pentru republicarea
în prezent», de G. Călinescu“*

publicate acum de doamna Călinescu*), pentru că erau în dosar la dumneaei, însă părțile care erau probabil compromițătoare să fie înlocuite cu puncte de suspensie.

— De mai multă vreme se poartă discuții aprinse în legătură cu reeditarea „Istoriei...” lui G. Călinescu. Am vrea să cunoaștem punctul dv. de vedere în legătură cu această problemă.

— Pe cît am putut, am luptat pentru republi-
care, „Istoriei literaturii române de la origini
în prezent”, de G. Călinescu. Pot spune că
chiar alcătuism, pentru a doua ediție un colec-
tiv și se hotărise — la propunerea mea — să-l
conducă Al. Piru. Însă chestia asta a căzut din
anuri în motive, pe care nu e cazul să le expun
acum. Între timp, acum de curînd, am aflat că
d-l dr. Iosif Constantin Drăgan de la Milano pu-
blică integral pe Călinescu. Adică ediția pe care
am scos-o eu atunci, în '41, integral reproduc-
să. Am auzit că și apărut.

— Așa se spune, dar nu știu dacă a apărut.**)

— Pentru că mi-ați devenit simpatice, aş vrea să vă arăt ceva.

Profesorul se ridică, scoate din buzunar niște chei și-mi zice:

— Veniți după mine.

Străbatem dormitorul, alte încăperi alăturate, după care urcăm o scără din lemn. Sub pași grei ai amfitrionului, treptele scărătie puternic. Ajungem în fața unei uși mici. Cu mișcări repezi, întoarce cheia în broască și-mi spune cu o bucurie molipsitoare:

— Astă-i „cuibul” meu, în care mă retrag să lucrez. Deși este o cămăruță, „cuibul” te impresionează prin ceea ce conține: o mică bibliotecă cu lucrări fundamentale (dicționare, tratate și.a.), opere de artă (originale sau reproduceri), fotografii etc., totul dezvăluind gustul rafinat al marelui cărturar.

Si aici fotografieze nestingherit.

27 septembrie 1979

prof. Petrache DIMA

Nota redacției : În
căreia îl mulțumim și

„cubul”

pentru republicarea ant», de G. Călinescu“

Călinescu*), pentru
înălțarea părțile care
se sint înlocuite cu

— Pentru că mi-ați devenit simpatice, aş vrea să vă arăt ceva.

Profesorul se ridică, scoate din buzunar niște chei și-mi zice:

— Veniți după mine.

Străbătem dormitorul, alte încăperi, alăturate, după care urcăm o scără din lemn. Sub pași grei ai amfitrionului, treptele scriție puternic. Ajungem în fața unei uși mici. Cu mișcări repezi, întoarcere cheia în broască și-mi spune cu o bucurie molipsitoare:

— Asta-i „cubul” meu, în care mă retrag să lucrez. Deși este o cămărată, „cubul” te impresionează prin ceea ce conține: o mică bibliotecă cu lucrări fundamentale (dicționare, tratate și-a), opere de artă (originale sau reproduceri), fotografii etc., totul dezvăluind gustul rafinat al marelui cărturar.

Si aici fotografiez nestingherit,

27 septembrie 1979

prof. Petrache DIMA

u dacă a apărut**)

Notă redactiei: Însemnările inedite, de mai sus, ne-au fost puse la dispoziție de doamna Gerda Barbilian, căreia îl mulțumim și pe această cale.

Lui Ion Barbu
poetului, cugelătorului și prietenului
cu profunda afecțiune și sinceră admiratie
închină această cărticică de analiză verbală
23 dec. 1979
M. Rosetti

Lui Ioan Bărbu poetului, cugelătorului și prietenului cu profundă afecțiune și sinceră admiratie închină această cărticică de analiză verbală

Al. Rosetti

Curs de fonetică generală

Lui Miguel (Dan Barbilian) pentru amintirea
vechilor noastre legături sufletești.

Al. Rosetti

Istoria limbii române

Lui Miguel (Dan Barbilian)
pentru minunata vechea
noastră legătură neplăcută.
1979-ii-le
M. Rosetti

Lui Ion Barbu
cu afectuoasă și veche prietenie
înscrise în carte minunată
înțeleaptă în casă într-o
minunată atmosferă și vîrstă - oțimă.
Înțeleaptă a unei minunate - eră - lume.
7-5-79
M. Rosetti

Lui Ion Barbu cu afectuoasă și veche prietenie
omagiu literar și sinceră admiratie — aceste rinduri
în care n-am putut pune ceea ce as fi dorit —
oglinză infidelă a ceea ce simțim — cred —
bine.

Al. Rosetti

Ion Barbu: „Joc secund”

Dragă Miguel,
10.11.79
Iți remet un exemplar
„observații” mele
asupra limbii noastre
Dim. Cantemir,
Matei Caragiale, trai cătă
cu delură și tot ceea ce
căciu, este admirabilă
sau de un nou gen
Fără nicio spătă (cum?)
unica de na reedită
„Povestea unui
călător prins de un
homol de bătrâni veceli
minule

Lui Dan Barbilian și lui Ion Barbu cu afectiune
și admiratie de totdeauna
1-2-80
M. Rosetti

Lui Dan Barbilian și lui Ion Barbu cu afectiune
și admiratie de totdeauna

Al. Rosetti

Istoria limbii române

Dragă Miguel,
Iți remet un exemplar din „observațiiile” mele
asupra limbii noastre Dim. Cantemir,
strâmos ilustru al lui Matei Caragiale. Am citit
cu delură „Istoria Ieroglifică”, carte admirabilă,
scrisă de un mare scriitor. Într-o zi (când?) carnea se va reedita.
Pînă atunci vezi cîteva pasaje aici alăturat.

Al tău vechi

Al Rosetti

Dialog literar

— In ce imprejurări l-ați cunoscut pe soțul dv.?

— Prin 1935, eram angajată la Teatrul Național din București. Repetam atunci un personaj secundar, Irene, din „Licuricii”, de Tudor Mușatescu.

În înțindu-mă întâmplător la regizorat cu autorul, acesta mi-a spus că și vrut să mă distribue în rolul lui Miriam, pe care-l juca Marietta Anca și care era al doilea personaj feminin principal, după acela interpretat de Maria Voiculescu. Soare Z. Soare, care punea piesa în scenă, mi-a refuzat acest rol, sub pretext că eu nu aveam banii pentru toatelele necesare.

Trebui să fac o paranteză. În perioada a ea, teatru acorda un ajutor băneșc pentru costume, care de obicei nu acoperă cheltuielile. Aceste costume rămâneau artistei după ce piesa nu se mai juca, dar în timp ce era în repertoriu, ele nu puteau fi întrebuințate niciodată în particular.

Până în 1938, am mai vorbit cu el de vreo două ori. Abia înăpolată din vacanță pe care o petrecusem în străinătate, cu Maria Voîntaru și Tanță Economu, noi, colegele, am hotărât să luăm masa de prinț la „Continental”. Ni s-a slăturat și Eugenia Zaharia.

La o masă mică, mințea Tudor Mușatescu. Trebuie pe lîngă el, ne-a spus: „Regret că nu am loc, v-ăs fi invitat la masa mea. Vin eu la voi la cafea”. Să venim. Cu Eugenia Zaharia era în relații mai apropiate, cu celelalte două, mai puțin, cu mine, deloc.

La un moment dat, s-a adresat Eugeniei Zah-

Kitty MUȘATESCU:

**„Si atunci
cînd era
foarte SERIOS,
Tudor
MUȘATESCU
părea că
GLUMEŞTE“**

10 ani de la moarte scriitorului
(1970-1980)

harie: „Gico, eu cu fata asta mă insură”, iar către mine: „Mă iezi, domnișoară?”

Am considerat totul o glumă, căreia nu aveam motiv să nu-i răspund politicos: „Cine nu vălu?!” — „El, deseară ne logodină”.

Și ne-am logodit. Continuam însă să cred că ne aflăm într-o din nemurările lui fără pline de haz. Mai tîrziu, am afiat că și atunci cînd era foarte serios, Tudor Mușatescu părea că glumește. Gluma aceasta a durat foarte serios, din păcate numai 31 de ani și aceasta din viața noastră...

Mulă vreme, chiar și după ce ne-am căsătorit, mă prezenta: „Doamna Kitty Mușatescu, le-godnică mea”.

— Ce știi despre evoluția sa scriitoricească? Cândind să-și impună opera dramatică a trecut printr-un moment... dramatic?

— Nu. Opera sa dramatică nu a trecut prin momente „dramatice”, sau în orice caz din punctul de vedere al recunoașterii sale ca talent și succese.

Înca de la debut, a fost un răsfățat al aplauzelor, al bunelor aprecieri, al interesului unanim manifestat atât în rîndul publicului, cât și a specialistilor.

Opera lui a fost răsplătită de la început cu Premiul național, semn al recunoașterii valorii ei și a posibilităților autorului.

— Specialistii au observat două perioade de strălucre din creația lui Tudor Mușatescu: 1930-1933 și 1936-1942. Avea obiceiul să vorbească despre aceste epoci de glorie?

— Nu consider că cele două epoci diferențiate între ele și că atât, le socoteau un tot unitar, în

care lucrașe fără intreruperi și cu același succesa.

— Cu care din reprezentanții de frunte ai scenei românești a fost în foarte strînsă legătură spirituală? A scribi roluri pentru ei?

— Mă gîndesc în primul rînd la Ion Iancovescu căruia i-a destinarolorile lui Bartolomeu Zaharia din „Al optulea pacat” și al lui Panait din „Tunurile mele”. În foarte strînsă relație a fost și cu Mihai Popescu, Radu Beligan și Marcel Anghelescu cărora le-a consacrat rolurile principale din „Geamandura”. Lui Leny Caler i-a creat pe Dorulei din „Visul unei nopți de iarnă”.

Unii dintre actorii care mai tîrziu au devenit consacrați au fost crescuți, ca să zic așa, în teatrul lui, sub obâlduirea sa de director de scenă, nr numai din punct de vedere profesional, ci chiar și sub semnul unei paternități, al unei prietenii sincere și devotate.

— Dar pentru dv. ce roluri a creat?

— Madona din piesa cu același titlu și Didilea Bașă din „Coanga Chirita”.

— În ce relații se afla cu alii dramaturgi?

— Foarte bune. Multora le-a acordat o deosebită afecțiune, cimentată în prietenii trăinici. Sunt foarte mulți aceia cu care a întreținut relații, vizite, schimburi de păreri. Într-aceștia s-au situat dramaturgii de toate vîrstele — de la cel de vîrstă lui plină la cei mai tineri — ca regizator Nicolae Stănescu, Alecu Popovici, Valentin Silvestru, Ion Băiesu, Fănuș Neagu, Dan Deșlu. Cu Sică Alexandrescu a colaborat mult timp. Dintre cei mai apropiati, aş aminti pe prietenii din tinerețe: Mircea Stănescu, Ion

Anestin, Adrian Maniu, Val Mugur, Mușatescu (cu care a și locuit, la un moment în același casă), apoi cu Aurel Bara, Davidoglu, Al. Kirilescu, Nicu Kirilescu devotat ne-aș mai fost: Eugen Zaharia Stancu și mulți alții.

Cînd era asociat cu Maria Filotti, stăginea cu piesele unor prieteni: „Andrei”, de Val Mugur, „Istoria se răsuflare” de Mircea Stănescu. De asemenea, a pictat piesa lui Miron Radu Paraschivescu, „dat”.

— Cum scria?

— Tudor Mușatescu își „plimbă” prin casă, în societate, pe străzi, în mijlocul printre copii, sau sub luna plină... în pătrunzător, inteligență și talentul să-l scape nimic. Întra într-un grup și poate chiar în toți unei discuții și al unor glume, pe loc î se înfiripează viitoarele opere.

Scria ușor, fără efort, fără ștersătură, vîjelios. În ritm curgător, ca și cum să fie singur la masa mea și să mă simt: „Cînd sănătatea la masa mea am sindrofie de ginduri. Sîi, în loc de tratez cu replici”.

Lucru zîuă și noaptea, consumind în el flacără unui proces creator, care să însece și nu-l lăsa să se opreasă decît punct. Era întotdeauna foarte conștient, respectând strict regula de lucru: încheiate și toate obligațiile asumată nu depășeau un termen impus.

— Într-un interviu acordat lui Cameră în lîuna lui 1973, eu citesc lîunica sa vîjelie: „În lîuna un brelor, Tudor Mușatescu sănătatea că la data aceea lucările sănătatei săm trezice de mii de pagini”. În cîndva valoarea acestei impresionante literare?

— Sînt încă multe dîntre ele care fie aduse la cunoștința publicului, să tîrziu sănătatea să montare.

— Cum era ca regizor și director?

— Foarte constințnic și pretențios, susțin și cu ceilalți colaboratori. Era înțelept la calitate. Avea, în același timp, o prietenie și o afecțiune făță de totul întrulat, de la actori pînă la tehnicieni, cu interes egal și cu tematică deosebită: sănătatea ca și de debutanți sau de cîndva.

Într-un cuvînt, se devota total menit mesajului său.

— Ce ne poate spune despre omul sătescu?

— Omul Tudor Mușatescu? Sînt făt de spus.

Un suflet rar, o înțimă caldă, de oțel, recepțivă la tot ceea ce este într-o bratele deschise, ca și ușile casii sănătate, înțimpiu întreaga lume.

Niciodată n-a dusămînt pe cineva existență, „Nu mi-am cunoscut dușmanul”.

care lucrase fără intrerupere și cu același succese.

— Cu care dintre reprezentanții de frunte ai scenei românești a fost în foarte strînse legături spirituale? A scris roluri pentru ei?

— Mă gîndesc în primul rînd la Ion Iancovescu căruia i-a destinat rolurile lui Bartolomeu Zaharia din „Al optulea păcat” și al lui Panait din „Tunurile mele”. În foarte strînse relații a fost și cu Mihai Popescu, Radu Beligan și Marcel Anghelescu cărora le-a consacrat rolurile principale din „Geamandura”. Lui Leny Caler îl-a creat pe Doruleț din „Visul unei nopți de iarnă”.

Unii dintre actorii care mai tîrziu au devenit consacrați au fost crescute, ca să zic așa, în teatrul lui, sub obînduirea sa de director de scenă, nu numai din punct de vedere profesional, ci chiar și sub semnul unei paternități, al unei prietenii sincere și devotează.

— Dar pentru dv. ce roluri a creat?

— Madona din piesa cu același titlu și Didița Bașotă din „Coana Chirita”.

— În ce relații se află cu alții dramaturgi?

— Foarte bune. Multora le-a acordat o deosebită afecțiune, cimentată în prietenii trainice. Sunt foarte mulți aceia cu care a întreținut relații, vizite, schimburi de păreri. Între aceștia s-au situat dramaturgi de toate vîrstele — de la cei de vîrstă lui pînă la cei mai tineri — ca regretul Nicolae Ștefănescu, Alecu Popovici, Valentin Silvestru, Ion Băieșu, Fănuș Neagu, Dan Deșliu. Cu Sică Alexandrescu a colaborat mult timp. Dintre cei mai apropiati, aş aminti pe prietenii din tinerețe: Mircea Ștefănescu, Ion

Anestin, Adrian Maniu, Val Mugur, Camil Petrescu (cu care a și locuit, la un moment dat în aceeași casă), apoi cu Aurel Baranga, Mihai Davidoglu, Al. Kirițescu, Nicu Kirițescu. Prietenii devotați ne-au mai fost: Eugen Jebeleanu Zaharia Stancu și mulți alții.

Cînd era asociat cu Maria Filotti, a deschis stagiajuna cu piesele unor prieteni: „Noaptea Sf Andrei”, de Val Mugur, „Istoria se repetă”, de Mircea Ștefănescu. De asemenea, a pus în scenă piesa lui Miron Radu Paraschivescu, „Asta-i cîndat”.

— Cum scria?

— Tudor Mușatescu își „plimba” inspirația prin casă, în societate, pe străzi, în Cișmigiu printre copii, sau sub lună plină... Spiritul lui pătrunzător, inteligența și talentul nu-l lăsau să-i scape nimic. Intra într-un grup de prieteni și poate chiar în tocul unei discuții serioase sau al unor glume, pe loc își se înfiripau ideile pentru viitoarele opere.

Scria ușor, fără efort, fără ștersături, în tonul vîjelios, în ritm curgător, ca și cum ar fi dictat: „Cînd sunt singur la masa mea de lucru am sindrofie de gînduri. Și, în loc de prăjituri, le tratez cu replici”.

Lucra ziua și noaptea, consumînd în el și prin el flacăra unui proces creator, care venea de la sine și nu-l lăsa să se opreasă decît la ultimul punct. Era întotdeauna foarte conștiincios și foarte punctual. Respecta cu strictețe contractele încheiate și toate obligațiile asumate. Niciodată nu depășea un termen impus.

— Intr-un interviu acordat lui Carol Isac, în primăvara lui 1970, cu cîteva luni înainte de a trece în lumea urilor, Tudor Mușatescu menționa că la data aceea lucrările sale însumau „cam treizeci de mii de pagini”. În ce stadiu se află valorificarea acestei impresionante moșteniri literare?

— Sunt încă multe dintre ele care așteaptă să fie aduse la cunoștința publicului, deci așteaptă tiparul sau montarea.

— Cum era ca regizor și director de scenă?

— Foarte conștiincios și pretențios. Cu el însuși și cu ceilalți colaboratori. Era minuțios și ținea la calitate. Avea, în același timp, multă prietenie și afecțiune față de toți lucrătorii teatrului, de la actori pînă la tehnicieni. Se ocupa cu interes egal și cu tenacitate de actorii consecrați ca și de debutanți sau de cei de mîna a doua.

Intr-un cuvînt, se devota totalmente scenei și mesajului său.

— Ce ne puteți spune despre omul Tudor Mușatescu?

— Omul Tudor Mușatescu? Sunt foarte multe de spus.

Un suflet rar, o inimă caldă, de o mare duioșie, receptivă la tot ceea ce este omenesc. Cu brațele deschise, ca și ușile casei noastre vesnic pline, întimpină întreaga lume.

Niciodată n-a dușmanit pe cineva și niciodată n-a fost preocupat de eventuala existență a unor dușmani. „Nu mi-am cunoscut dușmani” — spu-

DIALOG LITERAR

nea el —, fiindcă niciodată nu mi-au ieșit în față. Totdeauna mi-au ieșit numai în spate. Si cu spatele nu văd".

Un om intelligent, scăpărînd de duh, pretutindeni, în casă, în viața zilnică, ca și în viața publică.

— Un om de cultură, cu vervă încîntătoare, care-l făcea captivant în fața oricărui auditoriu.

Acestea explică marea dragoste pe care i-au purtat-o toți cei care l-au cunoscut, fie chiar și pentru cîteva clipe, ca și cei care nu l-au cunoscut decât prin scriserile lui.

— **Intr-o fotografie inedită** aflată la loc de cinstă în casa dv., a fost surprins alături de Tudor Arghezi. V-a vizitat vreodată poetul sau ați fost cumva la Mărțișor ?

— Cu Tudor Arghezi, a păstrat relații de stima și apreciere reciprocă.

Am fost în casa lui, pe cînd locuia în șoseaua Jianu. Cînd se întîlnneau își împărtășeau păreri artistico-literare.

Iubea tot ceea ce era în jurul lui — îl iubea pe Zdreanță, la moartea căruia a scris o poezie, o iubea pe Mitzura, pe care a susținut-o în distribuirea ei în rolul Genei din „Titanic-Vals“ (piesă și film).

— **V.I. Popa și-a făcut debutul** în paginile vechii serii a „Revistei noastre“, la 1 decembrie 1912. Iată de ce vă întreb : în activitatea dv. actoricească ați colaborat cu autorul „Mușcatei din fereastră“?

— Nu. Eram însă în relații de prietenie. Am avut o deosebită afecțiune față de Maria Mohor, soția lui.

*

București, 18 septembrie 1979

P. D.

TUDOR MUȘATESCU — INEDIT

Jurnal

(FRAGMENTE)

11 noiembrie 1950

„Flacără“ 1912. M-am trezit cu aproape întreaga colecție a anului, adusă de mine din pod (fără să observ, la transport) pentru pungeri.

1912 fiind anul morții lui Caragiale, majoritatea numerelor apărute sunt închinat (frumos, demn și literar) „marelui dispărut“ care și-a refuzat, categoric și telegrafic, de la Berlin, sărbătorirea — pregătită în țară — cu ocazia celor 60 de ani, pe care ii împlinea, monumental peste scrisul românesc, de-atunci (și de totdeauna).

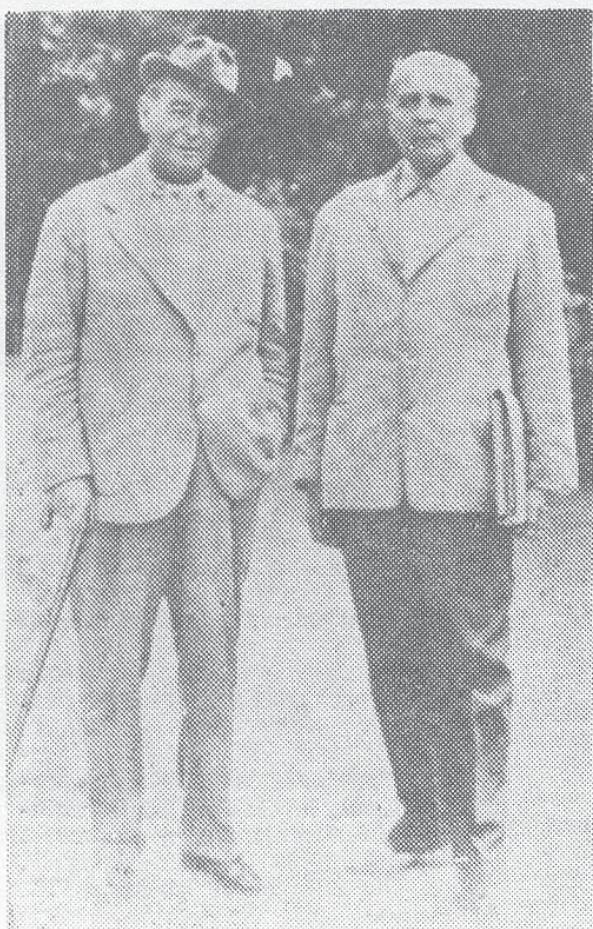
M-am uitat, cu ochelarii, cu lupa și cu îndelungă, lirică și pioasă contemplare, la fotografia (apărută în unul din numerele revistei) și „lăsată“ la banchetul „scriitorilor români“ oferit, în cinstea lui Caragiale — și în absență lui — cu ocazia „jubileului de 60 de ani de viață“.

În mijloc „ministrul“ cultelor, C.C. Arion (măi, măi, ce cinstă pentru vremea aia). În stînga și în dreapta lui, două dame literare și grase (nu știu cine sunt) apoi — în rînd cu el — diferite fracuri, așezate în pot-

(Continuare în pag. 1124)

De la dreapta la stînga : Mircea Ștefănescu, T. Mușatescu, Victor Ion Popa și ultimul — Ionel Lazaroveanu

T. Mușatescu și Adrian Maniu
(23 mai 1962)

TUDOR MUȘATESCU — INEDIT

Jurnal

(Urmare din pag. 1123)

coavă. În spate, puțzerie de late fracuri — personale sau luate cu chirie, pentru circumstanță.

N-am avut „pretenția“ să recunoșc pe toți „confrății“ mei din 1912 (...) Ulterior însă cînd ne-am „confrățit“ i-am cunoscut bine pe toți, cei rămași, în viață, pînă astăzi.

Si totuși, privind fotografia din „Flacăra“, am recunoscut după fotografii, pe cei morți, mai ușor decît pe cei vii, din viață.

Și am constatat un lucru foarte curios și elovent în legătură cu această recunoaștere. Toți cei pe care i-am recunoscut — după poze, sau cunoscuți personal. Citez: Anghel, Iosif, Săulescu, Iacobescu, Pătrășcanu, Oreste (dintre „necunoscuți“). M. Sadoveanu, Eftimiu, Minulescu, I.A. Bassarabescu, Brătescu-Voineschi, Vlahuță, Costică Banu, P. Locusteanu, Rebreanu (dintre „cunoscuții“ de mai tîrziu). Si parcă, în nedumerirea fotografică a acestui „ansamblu“ al literaturii române din 1912, am mai

Tudor Arghezi și Tudor Mușatescu

deslușit — cu aproximație — pe Cathon Theodorian și Corneliu Malovanu.

Restul au rămas numai „pe poza“ literaturii, fără să se „îmortalizeze“ și în ea.

*
Marea artă a actorului, pe scenă, este să plingă fals, toată scena, și să-și steargă, sincer, lacrimile, la ieșire.

*
Scriitorii nu îmbătrînesc. Se uzează.

*
Scriitorii clasici sunt — totdeauna — contemporani și, foarte rar, scriitorii contemporani sunt clasici.

*
Fumul țigării mele „la sfîrșit de scris“ dimineața. Nori vineți de familie, pentru răsăritul negru al soarelui din stilourile mele...

*
Cele mai luminoase răsărituri le-am scos din cerneală.

*
Eu și stiloul. Sclavul și lanțul. Nu știu însă, sigur, dacă — nu cumva — eu sunt lanțul lui și el omul meu.

*
Cind nu dau în nimeni, totdeauna, scrisul mă doare.

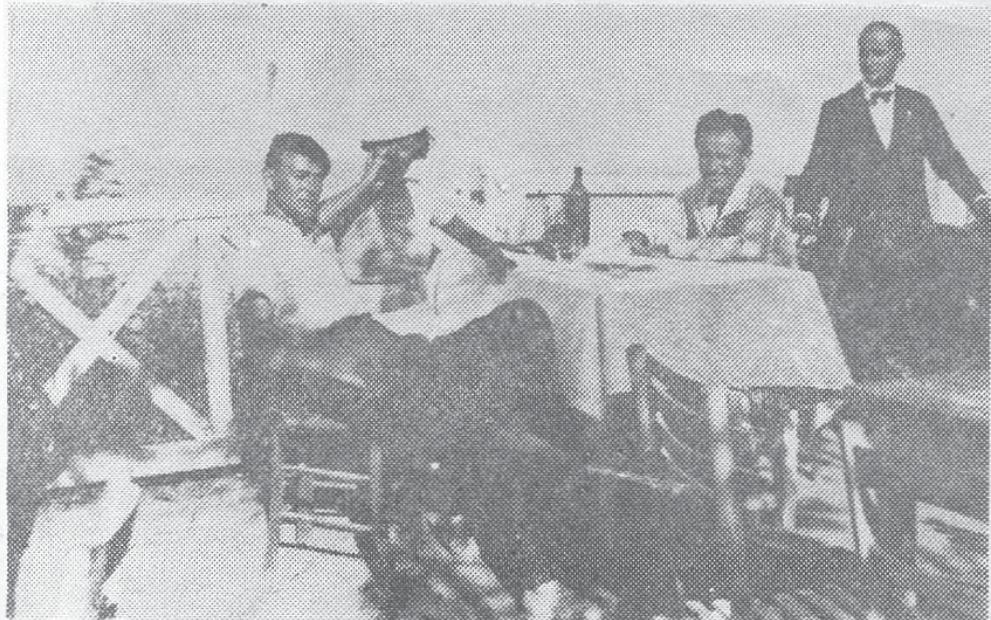
*
Din toate iubirile mele, singura mea dragoste mare am fost eu.

TUDOR MUȘATESCU — INEDIT

Ion Pribéag și T. Mușatescu

(Continuare în pag. 1126)

Tudor Mușatescu și Camil Petrescu (la mare)

Jurnal

(Urmare din pag. 1 125)

Cind femeia tace, pune-i imediat termometrul...

În fabule, animalul cel mai deștept trebuie să fie cititorul.

Nu știu dacă La Fontaine a fost insurat. Dar sunt sigur că nevastă-sa n-a purtat blană de nici un animal, la gît, fiindcă ar fi sugrumat-o.

Fabuliștii fac animalele deștepte ca să le arate oamenilor cît sunt de proști.

Prima condiție a unui autor de fabule: să nu facă animalele mai deștepte decît autorul.

Morală fabulei reduce animalele la rangul de om.

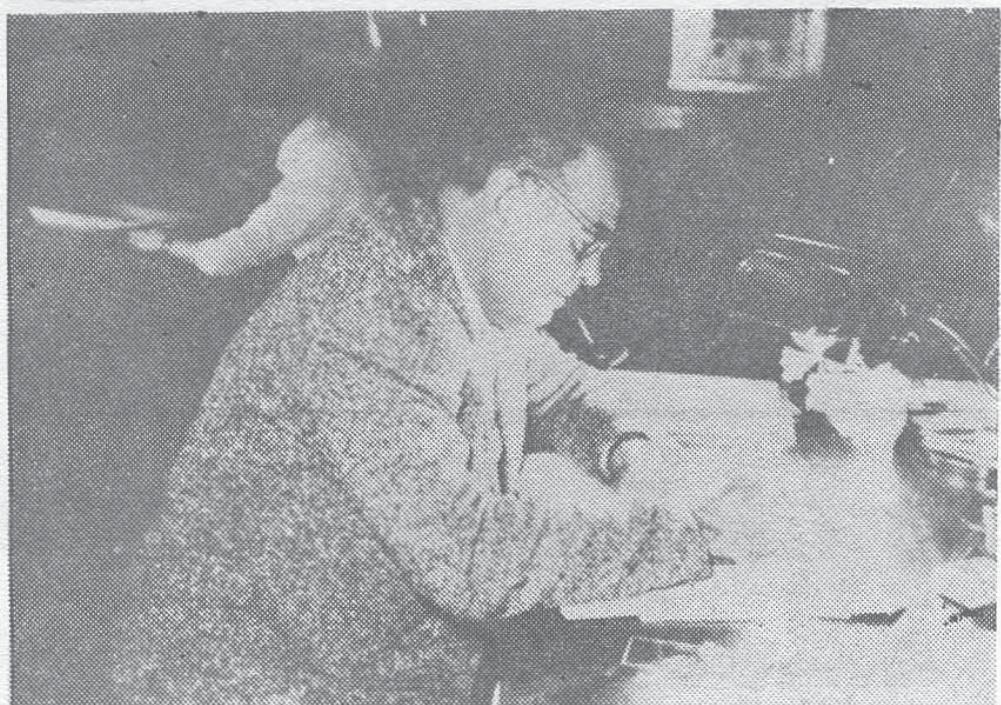
E inutil să-mi măsur cuvintele, dacă-mi calculez gîndurile, înainte de a le scrie.

20 noiembrie 1950

Toamna își scrie memoriile cu ploile, primăvara, cu apă de ploaie.

Ploile toamnei : elegii ude.

TUDOR MUȘATESCU — INEDIT

TUDOR MUŞATESCU — INEDIT

T. Mușatescu la Rucăr
(aug .1970)

Anotimpurile nu se cunosc personal.

Iarna : doliu alb.

Toamna, pămîntul umbără nerăs.
Zăpada nu poate fi decât albă, fiindcă albul e o culoare rece.

Prostia mă îngheată mai rău decît gerul.

Replici (pentru piese nescrisce) :

Mai bine să n-ai caracter decât să ai două.

Nu trebuie să fii modest ! Să te naști. (A fi modest nu trebuie să fie un act de vointă, ci unul de vocație).

Dacă n-ar exista viații nu s-ar fi observat virtuțile.

Virtutea unora trăiește din viațile altora. (Viațul întreține virtutea).

Dacă toți oamenii s-ar fi născut cu virtuți egale, cea dintâi religie ar fi trebuit să propage viațul.

Pe Dumnezeu l-au inventat profesii și l-au brevetat babele.

Când ești împărat, nu e nici o sco-

(Continuare în pag. 1128)

Soții Mușatescu cu Dan și Manole Deșliu

Jurnal

(Urmare din pag. 1 127)

fală să faci „Codul lui Napoleon”. Dacă aş fi fost eu, în locul lui, putea tot aşa de bine să se cheme „Codul lui Tudorica”.

În locul lui Napoleon, eu nu murream „nici mort” la Sfânta Elena. **Dispăream la Tuilleries...**

Marea greșeală a lui Napoleon este că după ce a știut să ajungă împărat, n-a mai știut să și fie.

Revoluția franceză a dezapită un rege, ca să improvizeze un împărat.

Napoleon : ultima operetă de succes a istoriei.

Pînă cînd „neamurile” lui Napoleon n-au ajuns rude de împărat, istoria nu știa că există țigani în Corsica.

Mă gîndesc mereu și nu-mi vine să cred. Cum a fost „posibil” Napoleon, cînd exista — pe-atunci — un popor francez.

Tot ce-am scos eu — ca scriitor —

TUDOR MUŞATESCU — INEDIT

De la stînga la dreapta : Scarlat Calimachi, T. Mușatescu, Constantin Baraschi, Dida Calimachi și Kitty Mușatescu (Snagov, 1965)

TUDOR MUŞATESCU — INEDIT

Mircea Ștefănescu și Tudor Mușatescu, la Cheia

la lumina zilei, a fost scris, în colaborare cu noaptea.

*
Când scriu, ziua, am impresia că-mi ține locul — în fața propriilor mele manuscrise — pînă mă întorc.

*
Zilele mele au trăit din nopți.

*
Noaptea mă adun și ziua mă împrăștii.

*
Numai noaptea cînd scriu, văd tot ceea ce am privit orbește, la lumenă zilei.

*
Noaptea e adeverata mea masă de lucru.

*
Zilele îmi dau filele albe și nopțile, cerneala neagră, cu care scriu pe ele.

*
În viața mea de scriitor (și numai de scriitor, că altceva n-am fost) numai nopțile albe mi-au înlăturat zilele negre.

*
Zilele mi le-am înșelat, totdeauna. Nopțile, niciodată.

*
Noaptea, am fost, totdeauna al meu. Ziua, al altora.

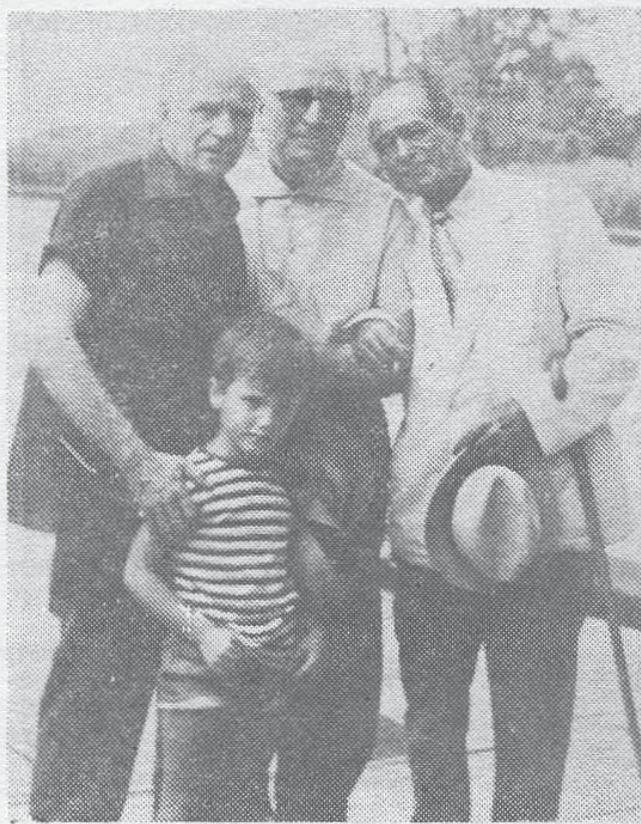
*
Când te „culci” cu noaptea, te-apucă, totdeauna, ziua.

(Continuare în pag. 1130)

G. Topârcescu, funcționar *)

de Tudor Mușatescu.

..... în 1930, „Ministerul artelor”, a fost transformat în „Direcția educației poporului”, sub conducerea, luminată și luminosă, a lui Liviu Rebreanu, această nouă autoritatea având direcție artistică-culturală, fiind înglobată în „Ministerul sănătății”. De ce tocmai

De la stînga la dreapta : C. Baraschi, Demostene Botez, T. Mușatescu și copilul Costache Baraschi.

TUDOR MUȘATESCU — INEDIT

Jurnal

(Urmare din pag. 1129)

Omul se gîndește la Dumnezeu, numai în nenorocire. Cind e fericit, e ateu.

*

Cine crede în Dumnezeu din cer, are tot dreptul să trăiască prost pe pămînt.

*

Cred în Dumnezeu numai atîta timp cît am impresia că și el crede în mine.

*

Cînd o încurcă cu „diplomația“ pe pămînt, Dumnezeu se supără foc și, ca pedeapsă pentru oameni, interzice desertul îngerilor, la masa de prînz.

*

De cîtva timp, Dumnezeu nu mai răbdă. Înghite.

*

În timp de pace, am fost eroul propriilor mele lașități. În timp de război, steagul propriilor mele armate. Si între timp, am rîs de toate steagurile lașilor și de toate lașitățile steagurilor.

*

Nu mai am nume, de cînd am renume.

*

Numele a fost al meu. Renumele aparțin altora.

*

„Gloria“ te poate însela, în fiecare zi, cu primul „confrate“.

*

Cînd mi-am văzut prima carte în cea dintîi vitrină de librărie, am citit de zece ori numele meu de pe copertă și titlul ei, o singură dată.

*

Epitaf (pentru mine, firește, că altora nu le fac, să nu spună că le cobesc):

„Sub această cruce, zace, fără replică, Tudor Mușatescu, autor dramatic“.

*

Altul :

„Aici, a „căzut“ — în sfîrșit — autorul dramatic Tudor Mușatescu“.

*

Aș vrea să mor noaptea, ca să se știe că am murit „la datorie“.

„Îndrumătorul cultural“ *) despre „Revista noastră“

— Dialog cu prof. Petrace DIMA —

— Publicației pe care o conduceți i s-a acordat, la ediția a II-a a Festivalului național „Cintarea României“, „Premiul special pentru cea mai bună revistă școlară“. Cum ați primit această distincție ?

— Cu satisfacția pe care îl-o dă o muncă făcută cu pasiune și răspundere. Acest premiu excepțional este a doua confirmare oficială a valorii „Revistei noastre“. El vine după premiul I obținut în 1978, tot în cadrul unei confruntări naționale. Era atunci prima noastră participare la un asemenea concurs, deși revista apărea de 7 ani, cu o regularitate... matematică.

— **Și cum ați început ?**

— La Liceul „Unirea“ din Focșani am găsit vechi și valoroase tradiții și pe plan editorial. La sfîrșitul secolului trecut, ieșea un „Anuar“, urmat cu intermitență, de altele, între care și cel condus, în perioada 1919—1923, de I.M. Rașcu, care i-a imprimat un profil literar. Dintre co-lăboratorii săi, s-au ridicat folcloristul Ion Diaconu și poetii Mihail Sterriade și Virgil Huzum. „Revista noastră“ a fost fondată la 15 noiembrie 1912. În paginile nr. 2, din 1 decembrie 1912, și-a făcut debutul Victor Ion Popa. Deși n-a apărut decât doi ani, ea s-a impus ca „cea mai bună revistă școlară moldovenească dinaintea primului război mondial“ (T. Opriș) Primul număr al noii serii a văzut lumina tiparului după aproape 60 de ani : în ianuarie 1972. Acum am ajuns la nr. 63 și la un tiraj total de peste 100 000 de exemplare.

Încă de la început, difuzarea ei a devenit națională. Azi, avem cititori și peste hotare, în Anglia, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Franța, R.D.G., R.F.G., Israel, Italia, Pakistan, Polonia, Turcia, U.R.S.S. și.a.

— Vorbeați de tradiții. De Focșani, de Vrancea, în general, sunt legate nume de personalități ilustre, precum : Grigore Alexandrescu, Anghel Saligny, Duiliu Zamfirescu, Simion Mehedinți, Ioan Slavici, Hortensia Papadat-Bengescu, Anton Holban, altele le-ați amintit dv. mai înainte. Cum s-au „văzut“ ele în noua serie a revistei și, ca să spunem așa, în conștiința tinerilor redactori și chiar a cititorilor ?

— Reducerea lor în conștiința publicului cititor face parte din programul revistei. Cine parcurge cele peste 1000 de pagini tipărite pînă astăzi poate lesne observa că nu ne-am mulțumit doar cu simpla lor menționare în nu stiu care articole, ci am contribuit la descoperirea unor aspecte inedite, furnizînd astfel date importante pentru cercetătorii literari. În toți acești ani, le-am dedicat sinteze, medalioane, am publicat documente de arhivă, am organizat, în cinstea lor, simpozioane și sesiuni de comunicări științifice, la desfășurarea cărora și-au dat concursul cadre universitare și alți specialiști din principalele centre culturale ale țării.

— Revista dv. este o publicație așa-zis școlară. Se pare că ați reușit să faceți mai mult din ea, un fel de revistă a orașului. Ea a tins încă de la început să se „deprovincializeze“, să se afirme în ambianța publicistică din țara noastră.

— Sigur, primul scop urmărit de revistă este să descopere și să promoveze tinerele talente din rîndurile elevilor noștri și nu numai din domeniul literar-artistic. De aici și caracterul ei caleidoscopic. În același timp însă, ne-am străduit să facem din ea o tribună de cultură. Chiar din primul moment, ne-am propus să scoatem o revistă care să fie scrisă de elevi, și de personalități consacrate, care să se adreseze atât elevilor, cât și cititorilor maturi. Colaborarea unor nume prestigioase a dus la sporirea exigenței față de orice cuvînt destinat tiparului și, ca urmare, la creșterea nivelului calitativ de la un număr la altul. Mai mult, le-am

Geo DIACONESCU

(Continuare în pag. 1136)

Limba română la examenele de admitere (II)

Constatările noastre nu sunt inedite, cele mai multe dintre ele au făcut obiectul diverselor consfătuiri, dezbatelor în colectivele de catedră, în cercurile pedagogice etc.

Vom acorda un spațiu mai larg deprinderilor și priceperilor de alcătuire a unei compunerii, fără o ieșirăzare a lor.

O primă constatare se impune de la început. Un număr însemnat de absolvenți ai școlilor gimnaziale din județul nostru stăpînesc normele exprimării literare actuale, regulile de ortografie și de punctuație și reușesc să le aplice curent în lucrările scrise. Acestea constituie o dovedă a preocupării permanente a profesorilor de limba și literatura română pentru însușirea cunoștințelor stabilite de programă școlară, care au ca scop final formarea deprinderilor și priceperilor de scriere corectă, formarea gustului estetic, a judecății de valoare.

Compunerile pe teme ca : „Patria și poporul român oglindite în operele studiate“, „Caracterizarea personajului principal din romanul «Neamul Șoimăreștilor», de Mihai Sadoveanu“ au prilejuit absolvenților școlilor generale nr. 10, nr. 5, nr. 6, nr. 1 din Focșani, ai școlilor generale din Soveja, Răcoasa, Movilița, Panciu, Adjud nr. 1, Mărășești nr. 2, Odobești, Golești, Hîngulești-Vulturu, valorificarea cunoștințelor dobândite în anii de școală la limba și literatura română, afirmarea puterii lor de analiză, sinteză și creativitate, de stăpînire a tehnicii de alcătuire a unei compunerii, folosirea unei exprimări corecte, nuanțate. Mulți candidați au organizat judicios materialul, într-un plan, în funcție de tema dată.

De asemenea, au respectat proporționalitatea dintre părțile componente ale compunerii, precum și sudarea lor. Obișnuiați cu astfel de compunerii, elevii au reușit să extragă și să valorifice elementele esențiale din textele literare răspunzînd astfel cerințelor impuse de tema dată.

Analiza lucrărilor scrise a scos la iveală însă, și numeroase carențe în pregătirea elevilor, consecință a

dezinteresului unor elevi pentru însușirea corectă a limbii române literare, dar și neajunsurile care mai stăruie în stilul de muncă al unor cadre didactice care predau acest obiect în școală generală.

Din 312 lucrări ale elevilor care au susținut probe de verificare a cunoștințelor la liceele din Focșani, în sesiunea iulie 1979, 91 sunt total necorespunzătoare. Semnatarii lor n-au respectat proporționalitatea dintre părțile compunerii.

De asemenea, au ignorat cerințele elementare ale unei lucrări. E vorba de : scrierea corectă a titlului, aşezarea textului în pagină, evidențierea citatelor, alegerea cuvintelor care să corespundă sensului comunicării.

Felul cum au realizat acești elevi sintezele date dovedește că nu stăpînesc tehnică alcăturii lor și faptul că nu sunt obișnuiați cu astfel de compunerii. De cele mai multe ori au recurs la formula cea mai simplă: au pus cap la cap comentarii de texte literare, aşa cum le-au reținut din școală, iar în cazul operelor epice au povestit, pe scurt, subiectul. Așa au procedat elevii de la școlile generale din Nereju, Vrâncioaia, Ruginesti, Dumbrăveni, Găgăști-Bolotești, Vizantea-Livezi, Cîmpineanca, Vadu Roșca-Vultură, Suraria, Nistorești etc. Vom exemplifica cu cîteva „introduceri“ la tema : „Chipul luptătorului pentru libertate națională, oglindit în operele studiate“ :

— „În operele studiate cu ajutorul citatelor ne-am imaginat chipul luptătorului...“ ;

— „În această sinteză chipul luptătorului este oglindit în trecutul acestui popor viteaz, demn în luptă pentru libertate națională a acestui popor“ ;

și în încheiere :

— „Felul autoritar de a reda cît mai multe procedee artistice pentru a încinta ochiul cititorului“ ;

— „Deci noi putem spune cu multă voioșie că chipul luptătorului pentru libertate națională, oglindit în operele studiate de noi, a dat doavă de multă bărbătie și de mult cu-

CULTIVAREA LIMBII

raj pentru a scăpa de sub jugul fasciștilor sau al boierilor care asupreau țărani".

În lucrările privind caracterizarea personajului principal din „Neamul řoimăreștilor“, s-au întîlnit caracterizări simpliste, generalizări grăbite, exprimări incoerente de tipul :

„Dorindu-și singur să-și facă dreptate și de dragostea Magdei, pleacă după ei în Polonia“;

„Magda, fiica Arheronului, pleacă în Polonia unde se mărită. Acest lucru îl hotărâste pe Tudor și dragoste de plajă învinge, oprind bătăile arzătoare din sufletul său“.

De asemenea, trăsăturile caracteristice ale personajului principal nu sunt argumentate cu fapte din acțiunea romanului, ceea ce ne întărește convingerea că nu l-au citit integral.

Aceste neîmpliniri la care se adaugă numeroase greșeli de ortografiere și de punctuație, foarte cunoscute de către profesorii de limba și literatura română, ne îndreptătesc să afirmăm că lectiilor de compunere, îndeosebi celor de sinteză, nu li se acordă importanță stabilită de programă școlară și de cerințele muncii intelectuale a elevilor.

Spre deosebire de anii anteriori, exercițiile de vocabular au fost rezolvate mult mai bine.

Unele scăderi s-au constatat și la probele de gramatică, în primul rînd la alcătuirea frazelor care cuprind propoziții subiective și predicative și interpretarea lor eronată. Inexactități se întîlnesc și în stabilirea felului subordonatelor circumstanțiale. În fraza : „Nicu aleargă să prindă un fluture“ — propoziția a II-a este interpretată ca subordonată completivă directă. Cele 91 de lucrări abundă în astfel de exemple.

Se înțelege că aspectele negative asupra cărora ne-am oprit nu caracterizează activitatea desfășurată de cadrele didactice din școlile noastre.

Rezultatele bune obținute la faza județeană a olimpiadei de limba și literatura română ne dă certitudinea unei noi calități în însușirea limbii și literaturii române în școlile gimnaziale.

prof. Ilie GEANTĂ,
inspector general adjunct,
Inspectoratul școlar
județean Vrancea

(Urmare din pag. 1111)

nent folclorist“, Chr. N. Țapu nu va fi totuși — datorită unei manevre neloiale a lui Tocilescu — menționat pe copertă, nedreptate ce se cere reparată la o nouă ediție a colecției (pe care de altfel o și pregătește semnatarul acestor rînduri).

Preocupările folcloristice ale lui Chr. N. Țapu se vădesc și în anii profesoratului său la Focșani. Aici ține, în aula liceului, între anii 1900—1904, conferințe ca : **Patriotismul românului în doină ; Din trecutul nostru ; Stejarul de la Carpat**. De asemenea, publică în revista liceului un remarcabil studiu despre o baladă istorică : **Agă Bălăceanu (Legendă istorică) (Revista noastră, 1900—1901)**.

Christea N. Țapu ocupă un loc remarcabil în istoria folcloristică românești, fiind autorul uneia din cele mai interesante colecții de la sfîrșitul secolului trecut. Pe lîngă colaborarea la colecția amintită, a mai publicat din culegerile sale folclorice în **Albina, Analele literare, politice, științifice, Apărătorul sănătății, Familia, Ghilușul, Ion Creangă, Șezătoarea, Tinerimea română** și a.

**CHRISTEA
N. ȚAPU**

NOTE DE DRUM

După o masă luată în fugă, ne îmbarcăm într-un autocar și pornim către Oswiecim. Pe parcursul celor 80 km ce despart Cracovia de Oswiecim, pe marginea șoselei ce șerpuiște printre dealuri, se află însărate câteva sate, alcătuite din vile deosebit de frumoase. Deși peisajul este incintător, gândul că ne vom întîlni cu Auschwitz-ul ne întristează.

După aproape două ore de mers, autocarul se oprește la parcarea din fața fostului lagăr. În așteptarea unui film pe care trebuia să-l vizionăm, intrăm în vorbă cu un localnic. Deși ne înțelegem greu, observăm că nutrește un puternic sentiment de ură împotriva naziștilor. Prin cuvinte simple, pe care le știa în limba franceză, interlocutorul nostru ne explică teroarea la care au fost supuși locuitorii Oswiecimului, în timpul celui de-al doilea război mondial.

Invitați să vizionăm filmul, suntem nevoiți să întrerupem discuția. Pe pelicula sunt imortalizate momentele eliberării lagărului de către armatele sovietice. În cîteva prim-planuri, deslușim surîsul cîtorva deținuți. Este surîsul victoriei, surîsul eliberării. Asistăm apoi la momentele zguduitoare în care soldații sovietici au deschis magazinele lagărului, în care au găsit, pe lîngă multe obiecte care aparținuseră deținuților și saci cu păr de om și cutii cu îngrozitoare cristale de ciclon B.

După vizionarea filmului, pornim către intrarea lagărului. În față porții, ne oprim pentru a asculta primele informații: konzentrastionslager Auschwitz (KL Auschwitz) a fost înființat în 1940. Numărul mediu de deținuți oscila între 13 000—16 000, atingînd o singură dată, în 1942, numărul record de 28 000 de persoane. În KL Auschwitz și-au pierdut viața aproape 4 milioane de oameni.

Primul obiectiv al vizitei noastre îl constituie blocul nr. 4. Într-o sală putem vedea macheta lagărului și legăturile sale cu țările Europei. Acesta, fiind plasat în centrul continentului nostru, constituia un adeverat nod de cale ferată unde ajungeau trenuri din toate colțurile sale,

*Itinerar polonez (II)***Auschwitz**

distanțele de la care erau aduși deținuții putînd ajunge la aproape 2 400 de km.

Reichsführerul SS Heinrich Himmler, referindu-se la motivele pentru care a ales Oswiecim-ul drept loc de construire a legărului, spunea: „Am ales în acest scop Oswiecim-ul și din motivul aşezării lui favorabile sub aspectul transportului (comunicației).“

În aceeași cameră, vedem cîteva pagini fotografiate din registrul de decese, fotocopierele cărților de evidență, documente care demonstrează lumii întregi atrocitățile nazismului.

În altă cameră, tot într-o vitrină mare, se află un munte de ochelari, iar alături un alt munte de periuțe de dinti, piepteni și perii. În încăperea alăturată, în spatele unui imens geam, sunt expuse mii de perchi de încălțăminte, iar în alt loc cutii de cremă de ghete produse în aproape toate colțurile Europei, inclusiv în România anilor '40.

Într-un alt bloc, facem cunoștință cu condițiile de locuit din lagăr. Pe pereții tuturor încăperilor sunt imaginile unor deținuți, chipuri desfigurate de suferințele îndurante aici. Pe multe din aceste tablouri se văd brațele deținuților, brațe pe care se tatuau numerele de lagăr. Zguduitoare sunt și portretele copiilor supuși aceluiasi regim de exterminare.

Dintre deținuții maturi, mulți nu treceau de 30 de kg, pentru că fiecare primea la micul dejun 1/2 l de cafea, la prînz circa 1 litru de supă, preparată adesea din legume stricate, iar la cină 300—350 de grame

Ovidiu GROPER,
clasa a XI-a A

(Continuare în pag. 1136)

Scrisă pe baza unui bogat material documentar, cartea de față urmărește pas cu pas o existență unică, în felul ei : viața unui mare cărturar și om politic, Mihail Kogălniceanu, de al cărui nume se leagă evenimentele cruciale din istoria românească a secolului al XIX-lea.

Un prim moment : 1834, anul plecării la studii, în străinătate, la Lunéville și Berlin. Aici, îi cunoaște pe Alexander Humboldt, Alexis Wilibad (W. Hering) și pe istoricul Leopold Ranke. Desigur, foarte importante sănt toate călătoriile făcute în țară și peste hotare. Ne vom opri însă a-supra a trei date inscrise în cartea de aur a patriei : 1848, 1859 și 1877 intrate cu aceeași străluire și în biografia lui Kogălniceanu.

Anul 1848. În Moldova izbucnește revoluția. Acum, M. Kogălniceanu redactează programul acestei mișcări sub titlul „Dorințele partidei naționale în Moldova”.

După Congresul de la Paris din 25 februarie 1856, se formează în cele două Principate adunările ad-hoc, adunări ce au avut rol hotărîtor în înfăptuirea Unirii.

Clipa mult așteptată a sosit. La 5 ianuarie 1859, în Moldova, este ales domn Alexandru Ioan Cuza. La 24 ianuarie 1859, este ales și în Tara Românească. Mihail Kogălniceanu sintetiza atunci : „la legi nouă, om nou”. Luptând împreună, cei doi oameni de stat au reușit să înfăptuiască marile reforme ale epocii.

Anul 1877 — anul proclamării Independenței — este un alt capitol important din viața pașoptistului. La 9 mai Kogălniceanu declară cu înflăcărare în Adunarea Deputaților : „Sîntem independenți; sîntem națiune de — sine — stătătoare”.

Ultimele călătorii au fost impuse de boala de care suferea Kogălniceanu. Pînă la sfîrșitul vieții sale, nu a incetat să apere idealurile democratice, să lupte pentru consolidarea Principatelor Unite. De parte de țară, în timpul unei operații, se stinge din viață, la 20 iunie 1891, cel care a fost numit de Octavian Goga : „Bloc formidabil de stîncă”, iar A.D. Xenopol : „natură aleasă ce cu greu încap cîte două alături în un veac”.

Astăzi, cînd spui Kogălniceanu, spui revoluție, spui Unire, spui Independență, într-un cuvînt spui România modernă.

Fără îndoială, lucrarea profesorului Aug. Z.N. Pop este o valoroasă contribuție la cunoașterea vieții și activității unei personalități, care, spre mîndria neamului nostru „acoperă istoria veacului său”.

NOTE DE LECTURĂ

Augustin Z. N. POP :

**„Pe urmele
lui
Mihail
Kogălniceanu“**

„Îndrumătorul cultural“ despre „Revista noastră“

(Urmare din pag. 1131)

oferite elevilor modele strălucite chiar în publicația lor. Așa am stimulat dialogul între generații, între foștii elevi ai liceului și cei care își poartă azi matricola. De altfel, cînd alcătuim sumarul pornim de la viața școlii, dar nu văzută izolat, ci în ambianța spirituală a orașului, a județului și a țării. Concepțută astfel, revista ajută la formarea multilaterală a elevilor și la informarea tuturor cititorilor ei, indiferent de vîrstă și de locul unde domiciliază. Acest act de cultură a fost apreciat de presa centrală, de posturile noastre de radio și TV, de numeroase personalități ale vieții artistice și științifice din toate colțurile țării. Încurajați de aceste ecouri, am continuat, convinsă că fiecare generație școlară va aduce ceva în plus. Revenind la distincțiile acordate, trebuie să precizez că ele ne onorează, dar ne și obligă, pe toți cei care o edităm în condițiile actuale.

— Elevii au fost și sunt atrași doar la elaborarea revistei?

— Fără îndoială că ar fi prea puțin. Ei sunt principalii beneficiari ai simpozioanelor și sesiunilor de comunicări științifice, la organizarea cărora participă și redacția „Revistei noastre“. De asemenea, iau parte la dialogurile literare și științifice desfășurate în școală sau în afara ei, al căror conținut formează piesa de rezistență a fiecărui număr. Tot sub auspiciile revistei, elevii liceului au vizitat numeroase case memoriale, Muzeul literaturii române, Biblioteca Academiei R.S.R., întreprinderi din județ, au fost pe urmele eroilor Independenței la Plevna și la Grivița, au realizat filmul de cineamatori „Biblioteca academicianului Șerban Cioculescu“.

— Intrețineți, desigur, relații cu alte reviste școlare...

— Da. Și nu numai cu reviste, ci și cu școli care încă nu editează astfel de publicații. Pentru a facilita stabilirea unor frumoase legături spirituale între elevi, am deschis coloanele revistei și colegilor lor din alte unități de învățămînt. La rubrica „Revista revistelor“, prezentăm numerele altor publicații școlare pe care le primim. În concluzie, referindu-mă la întreaga presă școlară, se poate spune că aceasta constituie un fenomen foarte interesant, realizîndu-se ca o punte de lansare a creatorilor de mîine. România, iată, se poate mîndri și în această privință cu modul în care pregătește tînăra generație pentru condiția de multilateralitate a societății noastre viitoare.

Auschwitz

(Urmare din pag. 1134)

de pîine neagră, 30 de grame de margarină și un ceai.

Într-un alt bloc, ne sunt prezente condițiile de locuit ale deținuților. Într-o încăpere, am văzut „evoluția“ acestor condiții. La început ei dormeau pe paie așezate direct pe beton. Apoi, au apărut paturile etajate. Mai tîrziu locuiau în blocuri din zid etajate (din cărămidă se făcea un fel de „cuști etajate“, de lun-

gimea unui om și avînd drept secțiune un pătrat cu latura de un metru). Într-o astfel de cușcă, dormeau trei oameni. De condiții mai bune beneficiau deținuții care intraseră în slujba Reich-ului.

De aici ne îndreptăm spre crematoriu.

Ni se prezintă două dintre cele trei cuptoare care, deși au dimensiuni reduse, în ele se puteau arde peste 300 de oameni, în 24 de ore.

În fața crematoriului, într-un loc ales parcă simbolic, în ziua de 16 aprilie 1947, a fost spânzurat Rudolf Höss, comandantul lagărului Auschwitz. Instrumentul a rămas peste timp ca un avertisment.

PLASTICĂ

Mihai Viteazul

Din lucrările
pictorului amator
Emil FEILINGER

Gheorghe Doja

*In dezbatere :***ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ**

Raportul dintre matematică, științele umaniste și creația artistică

Dorind să lărgească aria schimbului de păreri și informații, „Revista noastră” a organizat, la 1 decembrie 1979, a doua dezbatere pe teme de matematică. În afara unei cunoștințe mai vechi, conf. univ. dr. Dan Brînzei, de la Facultatea de matematică-mecanică din Iași, a răspuns invitației noastre și colegul său, lector univ. dr. Al. Cărăușu, participant frecvent la întâlnirile specialiștilor europeni în lingvistică matematică. Au mai luat parte: prof. ing. Ștefan Ioneanu, director adjunct al Liceului „Unirea”, Corneliu Savu, conducătorul dezbatерii, prof. Tima Vornic, directorul Școlii generale nr. 5 Focșani, Gh. Chelmuș, profesor la Liceul „Al. I. Cuza”, prof. Petrache Dima, coordonatorul „Revistei noastre”, elevi de la Liceul „Unirea” și Școala generală nr. 5.

Prof. Corneliu SAVU: Dialogul de azi are menirea de a pune în evidență raporturile existente și de perspectivă dintre matematică, științele umaniste și creația artistică.

Îi rugăm pe elevi să atace problema...

Nicoleta LAZAR, clasa a XII-a A :

Ce cunoștințe, idei și teorii matematice pot fi considerate elemente de cultură generală? În ce măsură actualele manuale și publicații de matematică pentru tineret contribuie la formarea unei solide culturi generale?

Conf. univ. dr. Dan BRÎNZEI: Iată o întrebare care este suficient de dificilă dintr-un motiv pe care îl vom explica de la început. În viață, întâlnim adesea entități a căror delimitare strictă este imposibilă și adesea chiar nedorită. Cam în ultimele două decenii, asemenea entități sunt studiate și în matematică sub denumirea de „mulțimi vagi”. Credem că noțiunea de „cultură generală” este un bun exemplu de astfel de entitate; nu credem că ar exista vreo persoană sau vreun dicționar care să încearcă o delimitare strictă a sferei acestei noțiuni.

Înțelegem prin cultură generală acele cunoștințe ce sunt efectiv utilizate în activitatea cotidiană de un procent ridicat din populația activă

De la stînga la dreapta : prof. Corneliu SAVU, conf. univ. dr. Dan BRÎNZEI, lector univ. dr. Al. Cărăușu, ing. Ștefan IONEANU și prof. Tima VORNIC

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

a țării, într-o anume perioadă. Vom înțelege prin cultură generală nu numai o sumă de cunoștințe, ci și un anume corolar al lor, atitudinea activă ce o vom manifesta în cunoașterea și transformarea realității, atitudine care este în bună măsură dependență de aceste cunoștințe. Precizăm astfel că nu ne gîndim la o „cultură generală de salon”, care să ne permită să flecărîm pe o temă dată, spre a scăpa sau spre a colora o pierdere de timp. Mai precizăm astfel că anume cunoștințe vor face parte din cultura generală numai dacă sunt conexe cu celelalte cunoștințe. Ceea ce știe o anume persoană din „cultură generală” va constitui „cultură sa generală”. Subliniem, de asemenea caracterul dinamic, evolutiv, al culturii generale. Ceea ce cunoșteau acum 20 de ani doar cîțiva specialiști despre calculatoare, circuite integrate, micro-procesoare etc., constituie acum elemente de cultură generală.

După această introducere, să încercăm să răspundem efectiv la întrebarea pusă. Majoritatea cunoștințelor matematice din programe și din manuale aparțin deja — și cu atît mai mult vor aparține — culturii generale. Afirmitatea în baza faptului că în prezent matematica nu este utilizată doar de un număr restrîns de specialiști, ci de un număr mare și în continuă creștere, de persoane ce își desfășoară activitatea în domenii extrem de variate. Există o preocupare evidentă pentru a selecționa în matematica școlară cele mai reprezentative rezultate ale matematicii contemporane. Există și lăudabila preocupare de a asigura la elevi și anumite capacitați de raționament, de a educa pe această bază gîndirea deterministă, capacitatea de a sesiza logic cauzalități și interrelații între fenomene. O asemenea sarcină formativă se realizează, de exemplu, prin studiul geometriei. Teorema lui Pitagora, de pildă, este element de cultură generală, nu pentru că această teoremă ne permite să determinăm prin calcul lungimea unei laturi cînd se cunosc lungimile altor două, ci pentru motive ce ni se par mai profunde. Teorema ne obișnuiește cu posibilitatea de a deduce în mod abstract din anumite cunoștințe altele, ne învață să surprindem interdependențe. Pe de altă parte, este bine să știm că această teoremă a fost descoperită nu numai în Grecia antică, ci și în Egipt, și în Babilon, și în China, și în antica Indie. Această teoremă a lui Pitagora devine un factor de legătură spirituală peste meridiane, paralele și milenii, devine un factor ce ne ajută să înțelegem natura umană. Ea este adevarată însă numai în geometria euclidiană, deci nu este un fapt indubitatibil al realității obiective, ci doar o treaptă spre cunoașterea prin aproximări succesive a acestei realități. Aș reproşa poate manualelor că nu insistă suficient în evidențierea legăturii matematicii cu alte discipline, nu coreleză dezvoltarea istorică a

(Continuare în pag. 1140)

De la dreapta la stînga, elevii : Dan LAVRIC, Romulus MIRCEA, Mădălina MITITELU și Radu NAGLER

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Raportul dintre matematică, științele umaniste și creația artistică

(Urmare din pag. 1139)

matematicii cu evoluția altor discipline. Cred că cel ce știe cît de mult au beneficiat începînd chiar din antichitate pictura, sculptura, muzica din partea matematicii, în ce măsură s-au intercondiționat în permanență astronomia, matematica, fizica și alte fapte de acest gen, va reține mai bine acele rezultate ale matematicii ce au prilejuit acele legături.

C. SAVU: Adică, s-ar putea reprosa actualelor manuale de matematică că nu pun în evidență caracterul interdisciplinar și transdisciplinar al cunoașterii științifice.

Dan BRINZEI: Nu este vorba de un reproș în adevărul sens al cuvîntului, ci de exprimarea părerii că interconectarea cunoștințelor contribuie la buna lor fixare. Este greu de spus dacă acest deziderat ar trebui realizat în manualele de matematică sau în cele de fizică sau biologie. Poate că revin profesorilor sarcinile de a preciza legături cît mai variate și mai profunde ale noțiunilor și ideilor predate. Cred însă că rolul principal în observarea unor asemenea legături revine elevilor. Am să profit de prilejul oferit pentru a-mi exprima convingerea că acțiuni de tipul prezentei dezbaterei sunt extrem de binevenite pentru formarea culturii generale. Cu această ocazie, vreau să vă asigur că aceste întîlniri inițiate de „Revista noastră” îmi creează adevărate satisfacții intelectuale; mulțumesc pe această cale colectivului redacțional — și în primul rînd profesorilor Petrace Dima și Cornelius Savu — pentru entuziasmul și precizia cu care organizează aceste dialoguri.

Revenind la întrebarea formulată, aş mai adăuga că există și elemente din programa dumneavoastră de matematică, pe care nu le consider de cultură generală. Nu doresc să răspund la întrebare enumerînd efectiv ce cunoștințe, idei și teorii matematice fac parte — și care nu fac parte — din cultura generală și nici nu știu dacă o asemenea enumerare ar fi posibilă sau utilă. Aș exprima însă părerea că încadrînd în cultură generală diverse cunoștințe matematice, trebuie să acordăm prioritate ideilor.

Dan LAVRIC, clasa a XI-a A: Trebuie să recunoaștem că o parte din masa elevilor, mă refer la cei care vor să ajungă actori, scriitori, medici, psihologi, pictori, muzicieni etc., nu recunosc sau nu vor să recunoască importanța studiului matematicii. Am dori să ne explicăm în ce măsură contribuie matematica scolară la formarea acestor specialiști.

Lector univ. dr. AI. CĂRĂUȘU: Cunoștințele specifice azi unui domeniu, devin mîine concepție operatorii în alte domenii. Este cunoscută legătura trainică între matematică, fizică și tehnică. Utilizarea matematicii în fizică și tehnică n-a surprins și nu va surprinde pe nimeni. Surprinzător poate fi pentru individul neavizat faptul că matematica pătrunde în domenii ale cunoașterii umane ce par mult prea îndepărtate: filozofia, sociologia, istoria, juridica și chiar arta. Important este să retinem că cea mai mare parte a matematicii școlare contribuie la completarea acelui ansamblu de cunoștințe cunoscut sub numele de „cultură generală”.

Am pierde însă din vedere un element esențial dacă ne-am limita numai la acest aspect. Matematica nu este numai un ansamblu de noțiuni și rezultate, ci și un mod de a gîndi. Mai precis, procesul complex de asimilare a matematicii presupune nu numai înșușirea unor definiții și rezultate, ci și dezvoltarea capacitatii de a răționa riguros logic. În acest sens, învățarea matematicii școlare reprezintă o excelentă modalitate de a disciplina și a organiza gîndirea, atât în sens deductiv, cît și în cel al abstractizării, căci să nu uităm că abstractizarea și raționamentul deductiv, precum și analogia constituie instrumente puternice și fecunde implicate în gîndirea matematică, dar nu mai puțin în orice proces de gîndire creatoare.

Fără a nega importanța unor aspecte exterioare matematicii în for-

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

marea viitorilor specialiști din sfera științelor umaniste (de exemplu, rolul așa-numitei „inspirații” în creația artistică), considerăm că matematica școlară este nu numai necesară, ci chiar indispensabilă în formarea capacitatei de gîndire creatoare în același timp riguroasă a oricărui specialist (în sensul larg al acestui cuvînt), fie el medic, scriitor, artist etc.

Dan BRINZEI: Există două aspecte ale cunoașterii umane: cel științific și cel artistic. Dar aceste două aspecte nu sunt separate de o linie fermă, ci se intercondiționează reciproc, se întrepătrund, se potențiază reciproc. Cei ce se pregătesc pentru pictură vor trebui să învețe despre perspectivă și despre spectrul culorilor, studenții de la Conservator vor învăța despre contrapunct, armonie etc. Preocupările menționate constituie ramuri ale matematicii în strînsă legătură cu cele învățate în liceu. Desigur că cei ce au înțeles în liceu matematica vor înțelege mai bine și mai ușor aceste discipline de specialitate. Ceilalți, se vor vedea săili să memoreze o parte dintre „rețetele” profesiei. Credem că aici apare un punct de separare între artist și meseriaș, deoarece primul se va putea sluji în mod creator de cele învățate, în timp ce al doilea nu va putea decât să aplice o rețetă ce nu poate fi decât în mod întimplător în acord cu subiectul și cu personalitatea sa. Nu excludem însă posibilitatea ca o persoană dotată în mod cu adevărat excepțional să constituie o excepție de la această delimitare.

Mădălina MITITELU, clasa a VIII-a C, Școala generală nr. 5: Studiu matematicii cere timp. Noi avem nevoie și de puțină poezie, muzică. Cum putem împăca aceste solicitări diverse?

Dan BRINZEI: Nu cred că există doi elevi care să acorde timp egal tuturor materiilor chiar dacă sunt în aceeași clasă și vor urma la terminarea școlii aceeași specializare. Școala obligă pe fiecare elev să repartizeze pe materii doar o parte a timpului său. Aș dori să fiți convinși că această obligație este binevenită atât din considerente sociale, cât și din considerentele dumneavoastră ca indivizi preocupați de a vă asigura o dezvoltare armonioasă.

Decizia dumneavoastră este simplă. Nu neglijati nici o materie din planul de învățămînt, indiferent de calea ce doriți să o urmați. Timpul ce vă rămîne destinați-l unei materii sau alteia după cum vă îndeamnă inima și cugetul; nu vă lăsați torsionați de gîndul că aveți prea puțină vreme pentru materia îndrăgită.

Că acest lucru este posibil, ne convinge exemplul colegului Cărăușu. A urmat secția umană a liceului, dar a făcut matematică ca un elev de la secția reală. Deși matematician de profesie, cunoaște și vorbește cîteva limbi străine (engleză, franceză, rusa, polona, sirbo-croată), este un mare amator de muzică simfonică și de jazz, de pictură. Se poate, deci.

Corneliu SAVU: Problema ridicată de eleva Mititelu preocupa majoritatea elevilor școlilor noastre. Consider că încă din clasa a VIII-a elevii pot, și chiar sunt obligați, ca împreună cu profesorii lor să-și făurească destinul propriu. În această lungă și complexă acțiune elevii trebuie să aibă în vedere două importante principii:

1. Lumea de azi, cu atât mai mult cea viitoare, este deosebit de complexă și de un dinamism fără precedent. Omul de azi, cel de mâine, pentru a se menține se vede obligat în a se angaja în marile probleme ale națiunii sale, ale lumii întregi.

Fără o pregătire multilaterală, echilibrată, bine structurată și orientată spre acțiune, individul nu va putea răspunde multiplelor solicitări ale societății. Pregătirea multilaterală — și aici nu poate fi vorba numai de formația intelectuală — este indispensabilă oricărui elev de liceu.

2. În societatea socialistă și cea comunistă, omul este apreciat în primul rînd prin produsele sale materiale și spirituale, prin cantitatea și calitatea muncii prestate. Fiecare individ trebuie să tindă spre a deveni un cît mai bun specialist.

Iată, deci, și cel de al doilea principiu: o cît mai bună pregătire profesională în fericit acord cu cea cultural-științifică, politico-ideologică, fizică, estetică și.a.m.d.

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Raportul dintre matematică, științele umaniste și creația artistică

(Urmare din pag. 1141)

Criza de timp apare în activitatea acestor elevi care nu știu sau nu vor să-l organizeze, care nu știu sau nu vor să practice un stil de muncă rațional și eficient.

Romului MIRCEA: clasa a XI-a A : În „Magazin istoric“, am găsit o analiză matematică a deciziilor luate de Mihai Viteazul în lupta de la Călugăreni, iar într-o revistă literară o altă analiză matematică referitoare la accesibilitatea poeziei „Joc secund“ a lui Ion Barbu. Vă rugăm să evidențiați utilizarea matematicii în studiul fenomenelor istorice, în critica literară și de artă.

AI. CARAUSU: Tentativa de a face apel la argumente exacte, obiective în aprecierea fenomenului literar sau artistic, deci în actul critic (sau de analiză estetică) nu este de dată recentă ; și cred că nu greșesc dacă afirm că necesitatea implicării unor astfel de argumente a fost resimțită tocmai de unii critici literari sau de artă, de unii esteticieni conștienți de limitele și de subiectivismul multor metode așa-zise tradiționale. Să nu uităm însă că cea mai importantă finalitate a actului critic este emiterea unei judecăți de valoare asupra operei analizate, care să ajute pe cititorul sau „consumatorul“ de artă mai puțin avizat în formarea unei scări de valori, în diferențierea valorilor autentice de nonvalori, de kitsch.

Cred însă că ar fi o naivitate să așteptăm ca matematica să ofere criticului sau simplului „consumator“ de artă un fel de „aparat de măsură“ a valorii unei opere. De altfel, nu puțini esteticieni (și nu numai dintre cei „tradiționaliști“) au combătut un asemenea punct de vedere simplist. Matematica, sau diverse discipline „de frontieră“ care implică matematica, dezvoltate relativ recent, pot face însă altceva, nu de mai mică importanță pentru înțelegerea, asimilarea fenomenului literar-artistic : pot dezvăluî structura unei opere, structură care nu de puține ori rămâne ascunsă în mare măsură la o examinare superficială ; de asemenea, pot releva complexitatea mijloacelor artistice utilizate de autor precum și diverse caracteristici obiective ale stilului acestuia. În acest sens, recomandăm celor interesanți lectura interesantei cărți a profesorului Solomon Marcus „Poetica matematică“. Trebuie subliniat faptul că prin cercetările colectivului de la București (condus de prof. S. Marcus), țara noastră deține prioritatea pe plan mondial în domeniul poeticii matematice. În diversele capitole ale volumului mai sus-menționat, sunt dezvăluite aspecte inedite ale limbajului poetic ; a încerca înțelegerea acestor aspecte făcând apel la metodele și noțiunile matematice nu înseamnă a nega „infabilul“ limbajului poetic, ci a pătrunde mai profund în acest domeniu care nu trebuie să rămână apanajul poetilor, artiștilor sau al unor critici „ultrarafinați“. Semnalăm că același volum conține și un interesant capitol consacrat metodelor matematice în studiul teatrului.

Nu putem încheia aceste considerații fără a sublinia dezvoltarea intensă — în ultimii ani — a cercetărilor de semiotică ; o atestă conferințele și congresele de semiotică ce au loc anual (sau chiar cîte două pe an). Nu este aici locul să încercăm definirea obiectului acestei noi ramuri a științei ; simplificînd lucrurile, putem spune că semiotica studiază semnul și semnificația în procesele de comunicare, fie ele de natură lingvistică, literar artistică, de învățare etc. Or, receptarea unei opere literare sau de artă este un cît se poate de complex fenomen de comunicare, în înțelegerea căruia semiotica (făcînd apel la noțiuni și metode ale logicii matematice sau chiar ale matematicii) poate să aducă importante clarificări.

Și în acest domeniu, cercetările românești s-au afirmat prin publicarea unor articole și chiar volume, de exemplu „Semiotica folclorului —

abordare lingvistică-matematică" (sub redacția prof. S. Marcus). Este interesant — de pildă — cum metode matematice destul de avansate (cum sunt cele topologice) pot să dezvăluie arhitectura deosebit de complexă a poeziei populare.

În ceea ce privește studiul fenomenelor istorice, ne putem referi la o întreagă gamă de cercetări cu metode matematice în arheologie, cercetări care au făcut obiectul primei conferințe româno-britanice consacrate acestui domeniu cu cățiva ani în urmă (desfășurată la București și Mamaia). La această manifestare au participat — între alții — mari matematicieni precum statisticianul britanic David Kendall și regretatul academician Grigore C. Moisil, un adevărat pionier al cercetărilor interdisciplinare. Varietatea problemelor abordate și a metodelor folosite este foarte mare; ne limităm numai la a releva fertilitatea utilizării algoritmilor de seriatie în ordonarea cronologică a unor vestigii arheologice, ca un exemplu concluziv. Mai recent, s-a trecut și la elaborarea de sisteme informaticе pentru centralizarea în fișiere a uriașului material documentar cu care lucrează istorici și arheologi, ceea ce facilitează considerabil cercetările în acest domeniu. Nu va trebui deci să surprindă pe nimeni dacă într-un viitor destul de apropiat studenții în istorie vor urma cursuri de inițiere în informatică și în modelarea matematică; cu cățiva ani în urmă, profesorul Moisil elaborase chiar un plan de învățămînt pentru secții de specializare cu profil mixt (istorie-matematică).

Carmen MOGOȘ, clasa a XII-a A :

Am auzit că matematica în ultimii ani „reglementează” și procesul de creație artistică. Cu ajutorul calculatorului se realizează poezii, lucrări de grafică, cîntec. Nu cumva aceste tehnici creează stereotipii, îngădesc posibilitățile artistului respectiv? Pentru mine arta înseamnă libertate, iar matematica sau cibernetica înseamnă precizie. Cum pot fi împăcate aceste două aspecte?

D. BRÂNZEI :

La precedenta mea vizită la Focșani, după încheierea mesei rotunde, am observat în holul liceului o expoziție; mi-a plăcut în mod deosebit un tablou semnat de Carmen Mogoș. Poate după încheierea acestei discuții colective voi comenta direct cu autoarea, cum apare în mod concret raportul între regulă și libertate în realizarea unei astfel de picturi.

Răspunzînd la întrebare, aş dori să precizez că nu poate fi vorba de o libertate absolută nici în artă și nici în știință. Începînd cu un moment, pictorul simte care este mesajul emoțional ce dorește să-l transmită. Din acel moment, pictorul nu mai este liber, ci este obligat să redea cu maximum de precizie acel mesaj. Dacă tehnica sa nu este suficient de evoluată pentru a-și preciza mesajul, tabloul are puține șanse să placă artistului și publicului. Adesea, se reproșează matematicii că permită să se continue $2+2 =$ numai cu numărul 4. Astă, încă nu este matematică, ci o etapă spre matematică și nu este deloc ilustratoare a gradului de libertate ce îl are creatorul de matematică atunci cînd zămislește teorii, formulează conjecturi, demonstrează teoreme. Poate că există doar deosebiri de nuanțe în alternările de grade de libertate între activitatea unui pictor și cea a unui matematician.

A. CĂRĂUȘU :

Este o întrebare dificilă în sensul că un răspuns concluziv ar ocupa mai multe zeci de minute, respectiv mai multe pagini, ieșind din cadrul discuției noastre. Fapt este că „impactul” revoluției informaticii asupra actului de creație este în ultimii ani (sau chiar decenii) atât de evident, și îmbracă atât de multe și variate aspecte, încît nu este ușor nici măcar să le trecem în revistă. Se pune în mod natural și întrebarea dacă „producțiile” artistice asistate de calculator nu sunt manifestarea unei metode, trecătoare ca orice modă. Reținem de asemenea și problema cvasievidenței incompatibilității între inefabilul actului artistic, libertatea acestuia și rigoarea, determinismul instrumentelor matematicii și ciberneticii.

Limitați fiind la informațiile de care dispunem (informații desigur

Continuare în pag. 1144)

Raportul dintre matematică, științele umaniste și creația artistică

(Urmare din pag. 1143)

partiale, incomplete), putem totuși aprecia că fenomenul de implicare a unor noțiuni, metode sau instrumente „exacte” în creația artistică a luat în ultimul timp o asemenea ampoloare, îmbracă aspecte atât de variate și interesează un număr atât de mare de specialiști sau simpli „consumatori” de artă, încât nu poate fi vorba în nici un caz de o simplă modă, de aspecte trecătoare. Cele mai spectaculoase rezultate au fost obținute prin asocierea la procesul de creație artistică a posibilităților oferite de informatică, deci de calculatorul electronic. Dar cum îl ajută calculatorul pe creatorul de artă? Ar fi absolut eronată formarea impresiei că cel care creează este calculatorul. Autorul operei (fie ea de artă plastică, piesă muzicală etc.) rămîne omul, care însă face apel la calculator ca la un instrument: poate că este o metaforă puțin forțată, dar în noua artă cibernetică componentele electronice sănt folosite analog cu modul cum pictorul folosește penelul. Calculatorul intervine numai în ultima fază a procesului de creație, cea în care mesajul artistic este materializat într-o imagine, printr-o secvență muzicală sau cinematografică etc. Această fază este însă precedată de una mai importantă și mai complexă în care artistul, familiarizat cu posibilitățile calculatorului și cu un anumit limbaj de programare, elaborează un program ce va fi materializat printr-o operă de artă (cibernetică). Aportul specific al calculatorului constă în enormă sa capacitate combinativă, în posibilitatea ca — respectând anumite norme impuse de artistul-programator — să furnizeze o largă varietate de alternative, artistul intervenind eventual din nou și se selectă pe cea mai reușită. Fapt este că în ultimii ani se organizează în diverse centre din lume concursuri de artă creată cu ajutorul calculatorului; și nu puține dintre lucrările premiate par să ateste calități care depășesc pe cele de ordin pur decorativ. În domeniul muzicii „electronice” (ne referim aici la muzica elaborată cu ajutorul calculatorului, și nu la cea interpretată la diverse instrumente electronice, chiar unele extrem de sofisticate precum și moog-synthesizer-ul), trebuie menționate cercetările incinunăte de rezultate mai mult decât interesante întreprinse de diversi compozitori moderni, unul dintre cei mai demni de atenție fiind germanul Karlheinz STOCKHAUSEN.

Aceste cîteva considerații desigur nu epuizează subiectul ci își propun numai să semnaleze actualitatea tendinței de penetrație a arsenalului informatic și al altor domenii „exacte” în sfera creației artistice, tendință care trebuie — credem — privită cu interes, fără a exclude eventualele rezerve; viitorul va confirma sau infirma viabilitatea acestei tendințe.

*

Cei doi invitați au avut bunăvoiță de a aduce cu ei mai multe reviste cu o bogată colecție de reproduceri — impecabil realizate — de grafică asistată de calculator. Revistele, analizate cu atenție de către elevi, au suscitat discuții, aprecieri critice.

S-au mai pus întrebări privind raporturile dintre matematică și tehnica prognozei viitorului (medicină, genetică, biologie și alte domenii) (Cotigă Marian, clasa a X-a; Radu Nagler, clasa a XI-a A; Lidia Dimitriu, clasa a X-a A; Iulia Oancea și Carmen Untaru, clasa a XII-a A).

Din lipsă de spațiu, sănțem obligați să renunțăm la prezenta interesantele opinii exprimate de cei doi matematicieni pe marginea acestor probleme. În încheierea debaterii, care a durat mai mult de două ore și s-a continuat în prezența unui număr restrins de participanți, tovarășul Al. Căruțu a ținut să precizeze:

— Sint ieșean de cînd mă știu. Am fost elev, am fost student și sunt de aproape 15 ani cadru universitar. Nu știu ca în Iași, unde sunt cîteva licee renomate în țară, să se fi organizat vreodată astfel de întîlniri. Aceste debateri și revista pe care liceul dumneavoastră o editează sunt autentice acte de cultură. Sincere felicitări!

NOI SURSE DE ENERGIE

Este bine săiut că astăzi spectrul incredibil al foamei de energie a căpătat conturul unei realități crude. Sarabanda nebunească a prețurilor bariului de petrol, care din 1970 — anul declanșării primei crize mondiale petroliere — și pînă în 1979 au crescut de 21 de ori, s-a repercutat profund și asupra industriei automobilului, unul din principalii consumatori ai hidrocarburilor. Inscriptiile de genul „No gos“, „Plus d'essance“, „Nein gasoline“ și șirurile interminabile de automobile au devenit lucruri familiare pentru stațiile de benzină din țările occidentale, mari consumatoare de hidrocarburi. Criza s-a abătut cu furie și asupra gigantilor producători de automobile din S.U.A., specializați în fabricarea unor adevărate „transatlantice pe roți“ cu un consum de combustibil foarte ridicat, ducînd la mărirea pretului de cost și diminuarea vînzărilor. Astfel, datorită nepăsării manifestate față de introducerea în producția de serie a unor autoturisme de mic litraj, Statele Unite — cel mai mare producător de automobile — a devenit, paradoxal, cel mai mare importator de mașini.

In această situație, cînd realitatea apropierea cu pași mari de „fundul cisternei“ este tot mai palpitantă, omenirea devenind conștientă că petrolul este prea scump pentru a mai fi ars, necesitatea asigurării resurselor de combustibili corespunzătoare ritmului de dezvoltare a automobilului contemporan, și-a găsit expresia prin utilizarea unor combustibili neconvenționali. Vom încerca în cele ce urmează să facem o scurtă prezentare a acestor combustibili și a aplicabilității lor.

Cel mai bun înlocuitor al benzinei se preconizează a fi benzina sintetică, respectiv un combustibil sintetic cu cifră octanică ridicată, extras din cărbune, nisipuri gudronice sau sisturi bituminoase. Petrolul sintetic ce se obține din lichefiera cărbunelui este avantajos pentru arderea în centrale electrice, dar e prea neprelucrat pentru a fi folosit drept combustibil la automobile, ce necesită carburanți mult mai rafinați. Pentru obținerea acestei rafinări există două modalități :

— metoda sintezei ce are la bază metoda Fischer — Tropsch folosită cu bune rezultate în timpul celui de al doilea război mondial, fiind cea mai indicată, în obținerea combustibilului pentru motoare diesel ; — metoda dezintegrării, în care proporția de hydrogen/carbon este ridicată prin hidrogenare sau piroliză, produsele rezultate fiind deosebit de indicate pentru motoarele de automobile, avînd cifra octanică 91—93. În S.U.A., se folosesc cîteva zeci de metode de dezintegrare, și probabil că viitoarele uzine pentru obținerea petrolului din cărbune vor adopta această metodă. Dintre factorii ce împiedică dezvoltarea rapidă a producției de benzină sintetică se cuvin a fi mențiunări pretul deosebit de ridicat al unei uzine de lichefieri ce costă de 5 ori mai mult decît cea mai complexă rafinărie, pretul ridicat al benzinei sintetice ce variază între 25 și 40 de dolari bariul, costul diferit al cărbunelui de la o țară la alta.

Utilizarea metanolului drept combustibil în motoarele cu ardere internă a fost inițiată și dezvoltată după primul război mondial, dar anumite inconveniente au redus treptat acest interes. Realele sale calități energetice și pretul extrem de scăzut, în contextul actualei crizei de carburanți, l-au impus antenției generale drept un substituent eficient al benzinei, ce nu necesită modificări mari în rețeaua de distribuție a combustibililor și de exploatare a mașinilor ce-l folosesc. Metanolul se prepară prin sniteza carbonului și hidrogenului în prezența unui catalizator,

**Costel VLASE,
Cristian AVRAMESCU,
clasa a XI-a A**

(Continuare în pag. 1146)

FIZICĂ

NOI SURSE DE ENERGIE

(Urmare din pag. 1145)

căldura necesară reacției preconizîndu-se a fi livrate în viitor de energia nucleară. Pentru a funcționa cu metanol, motoarele cu ardere internă proiectate pentru utilizarea benzinei trebuie să suporte unele modificări care rezultă din caracteristicile alcoolului. Cifra octanică ridicată a metanolului în raport cu cea a benzinei permite ridicarea substanțială a rapoartelor de comprimare, iar necesitatea acționării cu teracțil de plumb este înălțatură, obținîndu-se un grad redus de poluare atmosferică. Deși metanolul produce prin ardere, o cantitate de energie de două ori mai mică decît cea a benzinei, calitățile lui de combustibil sunt superioare, raportul transformării căldurii în lucru mecanic fiind mai mare față de cel obținut prin arderea benzinei. Realizări interesante în acest domeniu are firma braziliână „Fiat Automoveis”, al cărei model „Fiat 147” are un motor ce funcționează cu alcool și care din 1980 va produce zilnic un număr de aproximativ 10 000 de mașini.

În cadrul cercetărilor efectuate în țara noastră, în această direcție, s-au obținut rezultate promițătoare. Astfel, în Iași toate taxiurile sunt dotate cu motoare ce funcționează cu metanol, iar în cadrul „EREN '79” a fost prezentat modelul „Dacia 1301 M” al căruia motor funcționează cu benzină și metanol. Rezultatele obținute sunt încurajatoare, dar mai rămîn de rezolvat unele inconveniente de exploatare, destul de importante: mărirea capacitații rezervorului de combustibil pentru menținerea autonomiei de deplasare, contracararea acțiunii corozive asupra metalor, toxicitatea ridicată ce implică luarea unor măsuri speciale de manipulare.

Problema alimentării cu hidrogen a motocarelor cu ardere internă a căpătat o nouă dimensiune și actualitate, folosirea acestui concurent destul de serios al benzinei necesitînd rezolvarea a trei dificultăți: producerea sa, stocarea și folosirea în motor. Pentru obținerea sa, cele mai mari speranțe se pun în disocierea apei, dar procedeele de obținere nu sunt încă industriale. Calculîndu-se, s-a ajuns la concluzia că doi kilometri cubi de apă oceanică, descompusă în oxigen și hidrogen, ar satisface nevoile anuale mondiale de combustibil pentru circulația rutieră. De asemenea, stocarea hidrogenului pe autovehicule ridica probleme foarte grele și pînă în prezent nesoluționate. Există principal trei posibilități de a stoca hidrogenul: în butelii sub presiune, în hidruri metalice și sub formă lichidă la temperaturi scăzute (-252°C) și presiuni apropiate de cea atmosferică. Cu toate aceste dificultăți, hidrogenul este privit în continuare ca unul din principali înlăucitori ai benzinei, datorită rezervelor sale inepuizabile și capacitații de a dezvolta de trei ori mai multă căldură decît benzina.

O atenție sporită în ultimii ani s-a dat și motorului „Stirling”, ce poate utiliza, datorită principiului de funcționare combustibili inferiori: cărbune, lemn, reziduuri de petrol. Aceștia pot fi arsi în „camera căldă” a motorului cu un randament termic ce se îmbunătățește simțitor, odată cu mărirea vitezei autovehiculului. Preă mult interes nu s-a acordat nici gazogenelor ce pot fi montate, spre exemplu, pe camioane și autobuze utilizînd combustibil inferior, din care, prin ardere, rezultă monoxid de carbon, un înlăucitor destul de bun al benzinei. Interesantă este și ideea de a utiliza cu ajutorul unei turbine de detență, energia gazelor de eșapare a căror presiune și temperatură se irosește în atmosferă. Pe arborele turbinei se găsește cuplat un compresor (suflantă) care furnizează aerul necesar supraalimentării motorului.

Odată cu escaladarea crizei petroliere, combustibilii neconvenționali vor deține întîietatea în satisfacerea necesităților circulației rutiere, înlocuind cu succes petrolul, o hidrocarbură care datorită petrochimiei și mărește valoarea înzecit sau chiar însutit.

Directorul liceului : ing. Pamfil POPESCU

Colectivul redacțional :

PROFESORI : Aurel BUDESCU, Neculai CHIFAN, Ștefan IONEANU,
Carmen NAGLER, Costică OLARU, Valeria POPESCU, Cornel SAVU,
Nicolae SCURTU

ELEVI: Ovidiu ADAM, Gabriela ANDONE, Gabriela ANDRONESCU,
Ilinca DEDIU, Mariana DIMA, Valentina DIMA, Lidia DIMITRIU, Ecaterina FOTEA, Cezara GROPER, Ovidiu GROPER, Dan LAVRIC, Romulus MIRCEA, Carmen MOGOŞ, Radu NAGLER, Iulia OANCEA, Daniela PUPĂZĂ, Nicoleta SAVIN, Mihalcea SEREA, Carmen UNTARU, Lăcrămioara VĂSUIANU

Tehnoredactare : Marius VALENTIN

Fotografii : Costică RĂDUC
Tiberiu DIMA

Coperta I
Ioan SLAVICI,
desen de Vasile PĂNESCU

Difuzor voluntar : prof. Petre MARINESCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Liceul industrial „Unirea“ — Focșani,
str. Cezar Bolliac, 15 ; telefon: 1 56 59
Căsuța poștală 110 ; cod. 5 300

TIPARUL : Întreprinderea poligrafică — Bacău
Subunitatea Focșani

DIN SUMAR

◆ EMINESCU — 130

„Eminesciana“, de conf. univ. dr. Mihai DRĂGAN
„Complexul muzeistic de la Ipotești“

◆ DIALOG LITERAR

Al. ROSETTI :

„Pe cît am putut am luptat pentru republicarea «Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent» de G. Călinescu“

◆ ARGHEZI — 100

Maria BANUŞ :
„Acel fior electric“

◆ CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI U.T.C.

„Moment de bilanț“

◆ CONGRESUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

„Din însemnările unui delegat“, de Romulus Mircea, clasa a XI-a A

◆ PRIETENII REVISTEI

Dinu IANCULESCU
Al. Ionescu-BUTAŞ

◆ REPORTAJ

Pe drumurile literare ale țării (V)
SIRIA

◆ PROFIL

Simion HÂRNEA

◆ ISTORIE LITERARĂ

Inedit : Al. Macedonski către Spiru Haret

◆ ANCHETA „REVISTEI NOASTRE“

„Spiritul de competiție“

◆ 2050

„Burebista — făuritorul primului stat dac centralizat și independent“, de Ionel Popa, clasa a X-a A

◆ FOȘTI PROFESORI AI LICEULUI

„Christea N. Tapu“, de Iordan Dateu

◆ CULTIVAREA LIMBII

„Limba română la examenele de admitere“ (II), de prof. Ilie Geantă

◆ ÎNTILNIRI

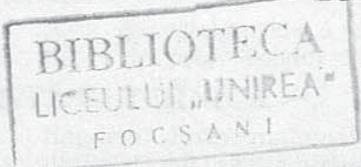
„Ora de «diriginție» a unei promovări...“, de prof. Teodor Passan

◆ ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Raportul dintre matematică, științele umaniste și creația artistică

EMINESCU — principala „bornă de hotar“ a literelor române (vezi pag. 1093)

56 de pagini — 5 lei